

عومہ رخانی ٹہ میری

9

نوکتہ کانی

ٹامادہ کردنی: قاسم قازی

عومه رخانی ته میری و نوکته کانی

ټاماده کردنی: قاسم قازی

دیزاین: شاروخ ټه پږه نگی

چاپی دوو هه م: سالی ۲۰۲۳ ی زایینی

چاپ و بلاو کراوه ی 49books

www.49plusbooks.com

ISBN: 978-91-89734-59-3

مافی له چاپدانه وهی بو نووسه ر پاریزراوه.

ناوہرۆک

- 7..... پېشه کی
- 7..... عومه رخانی ئه میری
- 19..... قاسم قازی
- 20..... ئه نگاوتن
- 20..... ئیستشهاد نامه
- 20..... باگردان
- 21..... بابی خوۆت له بیر نه چی
- 21..... به زریاش
- 22..... به دره قه
- 22..... به شه قان
- 23..... به فر
- 23..... بروجێرد
- 23..... برنوو
- 24..... بوکسییر
- 25..... بی موبالات و بی مه بالات
- 25..... بو ئه وهی خوۆم لینه که ی به شیخ
- 25..... بیانده به من
- 26..... پوۆخ
- 26..... پیست
- 27..... تاپر
- 27..... ته پکه

28.....	تهرحی زهویوزار
28.....	تهرحی دووهه می زهویوزار
30.....	تهجدید
31.....	توره و تهوسه ن
32.....	جاوید شا
33.....	چای چاک
34.....	چهپرهوی
35.....	حافز
35.....	حه مبه لی
36.....	خالی یان دالی
37.....	خانمی خانمی
37.....	خاوه ر
38.....	خوشک شوویی
39.....	خۆی لی خستوو مه سه ر پشت
39.....	خوپری و وپری
39.....	دهوره
40.....	دایکت م هیناوه
41.....	دهوه کیشان
45.....	دوو سی سی
45.....	دوو تمه ن
46.....	دوور خرا نه وه (تهبعید)
47.....	رهمه زان
47.....	روئالد ریگان
48.....	ژینرالی رووس
48.....	سه لیه
49.....	سپره
50.....	سینگ

50.....	سڀ هه زار ٿمن
51.....	شهرم
51.....	شيخ مه حموودي ڪه ربه لايي
52.....	فوو
53.....	قاز
54.....	قه پال
54.....	قهل
55.....	ڪاره با
56.....	ڪاردار
57.....	ڪهر له ڪوئي ڪه وتووه و ڪونده له ڪوئي؟
57.....	ڪوور (گيسڪي نيري ۲ ساله)
58.....	ڪوپرئو غلي (ڪوپري ڪوپري)
59.....	ڪيريٽي وار
59.....	گرمووله
60.....	گووگوو
60.....	گيشه گيا
61.....	گويز و بادام
61.....	لابا
62.....	لوقمه تولسه وله
63.....	لوٽي
63.....	له سهريان گرتووه
64.....	له گهٽ بهرم
65.....	ماشين ڪرين و ٽن هيٺان
65.....	مانگي ته سهل
65.....	مڀ مڀ
66.....	مه خمه ر
66.....	مه پ

68.....	میهەن
69.....	مینی بوس
69.....	(ماتۆرسکلیت)
73.....	نەتیجە و نەدیده
73.....	نۆیژ
75.....	نۆیژ و رۆژو
75.....	هەى لەبەر راوی سبەینى
76.....	هەرشتە
76.....	هەرەسى باغى
76.....	هۆرە
77.....	هێلکە
78.....	واى لە تۆش
78.....	وەشاخى کەوتوون
79.....	ویشکە بیرو
79.....	یا شیخ

پیشہ کی

عومہ رسانی ئه میری

روژیک نووسه ریکی جهوانی ئینگلیسی له "بیرنارد شاو" ده پرسى كه بوچی ده نووسى و ئه ویش ولامی ده داته وه "بو پارو نانیک". نووسه ره جهوانه كه توره ده بی و ده لی: به لام ئه من به پیچه وانیه تۆ بو فرههنگ ده نووسم.

بیرنارد شاو و ولامی ده داته وه و ده لی: قهیدی ناكا كورم، ههر كام له ئیمه بو شتیک ده نووسین كه نیمانه.

كه م واهه یه نووسه رى كورد به نووسین، نانی وه ده ست كه وى، بویه ئه من بو ئه و مه به سته نانووسم و به ته وای شاره زا و پسپوری فرههنگ و ئه ده بی كوردیش نیم كه له سه رى بدویم. ئه وى ئه من له و نووسراوه دا هه و لم بو داوه، تۆمار كردنی ئه و به شه له فرههنگ و كه له پووری زیڕینی كورده كه تا ئیستا باخی پینه دراوه و كو نه كراوه ته وه. بویه مه به سته من له و كار، ته نیا به رگری كردن له فه وتان و نه مانى ئاخواتنی جوان و شیرنه كانی نیو په یوه ندیه كه م له یه تییه كانی نه ته وه كه مانه.

بو باس و نووسین له سه ر عومه رسانی ئه میری، كه له ره چه له کی عه شیره تی گه وره ی موکریه، پیویسته چاویک به میژووی دیڕینی ئه و عه شیره ته دا بخشین كه به سه دان سال بو سه ره به سته و ئازادی كورد، هه ولیان داوه.

زۆربه ی میرانی موکری، قهت ملیان بو دابه ش بوونی كوردستان له نیوان ئیمپراتوره كانی ئیران و عوسمانی دا رانه کیشا و بو پاراستنی نیمچه

دهسته‌لاتی خوځيان، تووشی زوړ شهر و بهرڅودانی گه‌وره‌ی نيوخوځی و ده‌روهه بوون. نه‌وان لير‌اوانه تيكوڅشان، تا نه‌هيلن دهسته‌لاتی ولاتانی حاکمی تورک و فارس که زیانی گه‌وره و قهره‌بوونه‌کراوی به يه‌کيتی نه‌ته‌وه‌یی و يه‌کيزی کوردان گه‌ياند، به‌سهر کوردستان دا زال بڼ.

له‌سهر ناوی وشه‌ی موکری قسه زوره. به باوه‌پری جه‌میل روژبه‌يانی، چوونکه له ده‌ورانی پيش ئيسلام دا، ئاورگه‌ی گه‌وره‌ی ئازره‌گوښه‌سب که له "ته‌ختی سوليمان" هه‌لکه‌وت بوو، هه‌موو سالي موغ و موبیده زهر‌دوشتيه‌کان بو زیارت ده‌هاتنه‌ئو ئاورگه‌يه، له‌به‌ر نه‌وه پيان گوتوون موغ ری، يان ريی موغان و دواتر گوږاوه به موکوريان. حوسینی حوزنی موکوريانی له‌سهر نه‌وه پروايه‌يه که وشه‌ی موکوريان له مه‌هاکاريانه‌وه هاتووه که گویا يه‌کيک له عه‌شيره‌ته‌کانی ماد بوو. له شه‌رفنامه‌دا به مانای مه‌کر و فيلباز به‌کار هيندراوه و ده‌گوتري که خه‌لکی شاره‌زوورن. به‌لام هينديک ده‌لين سهر به تيره‌ی بابانن و ميرسه‌يفه‌دين فه‌رمانپه‌وا و سهر زنجيره‌ی سهردارانی موکری بووه و زوړ به مه‌کر و داهو بووه. نه‌وه له‌شکريکی زوری له کوردان کو کرده‌وه و په‌لاماری تورکانی چابقلووی داوه و ئاواي "درياس"ی له چه‌نگ ده‌ري‌نان که له باکووری مه‌هاباد هه‌لکه‌وتووه. ميرسه‌يفه‌دين ههر به‌وه‌نده‌ش رانه‌وه‌ستاوه، ناوچه‌کانی دو‌ل‌باريکه و نه‌ختاچی و ئيلتمور و سل‌دوزيشی رزگار کرده و ده‌سهر دريازی خسته‌وه.

ميرسه‌يفه‌دين دوو کوری هه‌بوو به ناوه‌کانی سارم به‌گ و بابه عومه‌ر و له سه‌رده‌می سارم به‌گ دا، شائيسماعيلي سه‌فه‌وی بو داگير کرده‌وه‌ی موکوريان چهند جار هيرش کرد، به‌لام هه‌موو جاری له‌شکری قزلباشه‌کان تيک‌شکيندران. نه‌وجار سارمخان له نيزيک شاری مه‌هاباد له کيوي سارم قه‌لايه‌کی گه‌وره‌ی دروست کرد و له به‌رانبه‌ری هيرشی هيژه‌کانی سه‌فه‌وی دا راوه‌ستا. به دواي سارم دا کوپان و نه‌وه‌کانی بابا عومه‌ر برای، بوونه ده‌سه‌لاتدار و ناوچه‌که‌يان به‌سهر خوځيان دا دابه‌ش کرد. به‌لام زوری نه‌کيشا

که دیسان کهوتنه بهر پهلاماری فه‌رمانه‌وایانی ئیران و ئه‌وانیش بو مان
 خوځیان ئازایانه شه‌ریان کرد و هه‌ولیان دا له‌ کیشی نځوان ئیمپراتوری ئیران
 و عوسمانی که‌لک وه‌رگرن و هیندیکیان خوځیان خسته پال ئیمپراتوری
 عوسمانی و به‌ هاوکاری میرانی سهر به‌ تورک، توانیان زیانی گه‌وره به
 حاکمانی ئیران بگه‌یه‌نن. شه‌رفخانی بدلیسی له‌ کتیبی "شه‌ره‌فنامه‌دا"
 ده‌نووسی که‌ میربه‌گ (یه‌کیک له‌ میرانی گه‌وره‌ی موکری) له‌ گه‌ل محه‌ممه‌د
 پاشا حاکمی وان، له‌ وه‌رزی زستان، له‌ لای ورمی را هیرشیان کرده سهر
 به‌کتاش قولی به‌گی ئیستاجلوو، حاکمی مه‌راغه. قولی له‌ و قولیانه نه‌بوو که
 شه‌ر بکا و کورده‌کان هه‌رچی مال و سامانی قولی به‌گ و خه‌لکی مه‌راغه
 بوو، تالانیان کرد و ده‌ستیان به‌ سهر ره‌وه‌ی شا داگرت. ره‌وه‌ی ئه‌سپی
 حدودی گوئی به‌ل و چوار په‌ل قه‌له‌می شاتۆماسب که‌ له‌ ناوچه‌ی قه‌راجیق
 ده‌له‌وه‌را و له‌ هه‌یچ ده‌ور زه‌ماناد دا هه‌یچ پادشایه‌ک شتی وای نه‌بوو، ده‌ستی
 به‌سهر داگیرا و ره‌وانه‌ی وان کرا.

هه‌زار ئه‌سپی ره‌سه‌ن گشتی حدووده

له‌ رووی وان ره‌خشی رۆسته‌م بی نمووده

له‌ ره‌وتا ئاوی لافاون، شه‌مالن

له‌ غار دا هه‌ر په‌لێکیان جووته‌ بالن

ئه‌گه‌ر سمکۆل ده‌که‌ن له‌و چۆل و ده‌شته

ده‌له‌رزئی گایه‌که‌ی هه‌ردی له‌ پشته

جیا له‌ کیشی عه‌شایری موکری له‌ گه‌ل ئیمپراتورانی ئیران، به‌ دنده‌دانی
 دوژمنان، ناکۆکی و ناته‌یایی عه‌شایری کوردیش له‌گه‌ل یه‌ک، زۆر بوو. میر
 شه‌رفخانی بدلیسی ده‌نووسی که‌ له‌ سالی ۱۵۹۴ زایینی دا هۆزی مه‌حمودی
 و عیوه‌ز به‌گ، کوپی حه‌سه‌نبه‌گ که‌ میر لیوای ماکو بوو، خدر پاشایان به
 دژی شیخ حه‌یدهر که‌ موکری بوو، هان دا و ئاماده‌ی په‌لامار بوون. شیخ
 حه‌یدهر زۆر پاراوه و تکای کرد و ئاماده‌ بوو که‌ خوینی کوژراوان بدا به‌لام

قبوولیان نه کرد. بۆیه مه چه کی مهردانهی هه لبرێ و خۆی بۆ شهڕ ده دهسک نا و پالەوانانی کوردی له بهرانبهر به پالەوانانی شادا راگرت و دهستیان بۆ بالچۆغه ی سیره و گیره ی کهوان برد و ده بهر یه ک راچوون.

پلوسک بوو به خوین دهم و دۆخی شیر

مه تال بوونه ژوشک له بهر درکی تیر

رم و نێزه ئیسک بر و رگ پسین

ئهسپ یال و بژیان ده پهنگا به خوین

کهوان داسی مردن بوو بئ سئ و دوو

لهش و گیانی پیش خو ددها و دهیدروو

دهمی خه نجهری تازه ساوای کوپان

سه ر و ورگی زۆر پی په پان و دران

له سالی ١٦٠٨ زایینی شاعه بباس به هو ی ئیعتما دوده و له هیرشی کرده سه ر ئه میرخانی یه کده ست له قه لای دمدم و به قوبادخانی موکریشی فه رمان دا که بچی بۆ ئه و شه ره، به لام قوباد خان به قسه ی نه کرد. ئه م و لام نه دانه وه له لای شاعه بباس گران هات. شاعه بباس دواتر به لشکر یکه وه هاته وه بۆ کوردستان. قوبادخان به کو مه لیک له ناودارانی هیزه که ی چوو ه خزمه تی و ویستی میوانی بئ. به لام ئه وانیان برده شوینک و له و ی یه کیه که له ژووریک دا و بئ ئه وه ی که س بزانی کوشتیانن و تاقیان لیبرین. ئه و جار هیرشیان کرده سه ر قه لای گادۆل و هه رچی تییدا بوو کوشتیان. دوا یه قزلباش هیرشیان بۆ سه ر دیهاته کان کرد و گشت ژن و مندال و په ککه وته کانیا ن قه تل ی عام کرد. دوا ی ئه وانه له سالی ١٦١٠ شا عه بباس مه لبه ندی موکریان به شیر به گ، که له میرانی موکری بوو و خزمه تی زۆری به شا کرد بوو ئه سپارد. شیر به گ به هاوکاری مه قسوودی برای ١٥ سال ژیرانه ولاتی به رپوه برد. ئه و جار له شکر یکی له کوردانی دژی سه فهوی پیکهینا و له سالی ١٦٢٤ هیرشی کرده سه ر مه راغه و قه تل ی عامی کردن و تو له ی گه له قر کراوه که ی لی کرد نه وه.

شېر به گ شاری سابلأغی کرده پېتهختی خۆی. دواى شېرخان، بوداغ سولتانی کورې بوو به دهسته لاتداری مه لېه ندى مه هاباد و ماوه ی ۶۰ سال بۆ ناوه دانی و خزمهت کردن به خه لک تیکوؤشا. بوداغ سولتان له سهرده می دهسه لاتداریه تی شا سلیمانی سهفهوی دا، حاکمی میراوی سهرده شت بووه و دواتر ناوه ندى حکومه ته که ی گواستوته وه بۆ مه هاباد و له نیوان سالانی ۱۰۶۲-۱۱۱۱ ه. ق دا حاکم- ی ناوچه ی موکریان بووه. ناوبراو حاکمیکی خوشناو و خزمهتکاری کورد بووه و کتیبخانه ی گه و ره هه بووه. چهنده ئاسه واری به نرخی وهک پردی سوور (۱۰۸۴)، مزگه وتی سوور (۱۰۸۹) و گه رماو و دوو به نداوی "له جئ" و "داره لهک" و "کوخی کورتهک" له دواى خۆی به جیهیشتوه. ئۆلف گنگ رۆدۆلف Wolfgang Rudwlf توژیژه ری ئه لمانی ده لیت: به فه رمانی شا سلیمان سهفهوی، بوداخ سولتان کراوه به حاکمی ناوچه ی موکریان و ئه و شاری مه هابادی دروستکردوه و که پیشتر گوندیک بووه سهر به دریاز. ناوچه ی فه رمانپه وایی بداخ سولتان له چیا ی قهن دیله وه تا ورمی و مه راغه ی گرتوه ته وه. به گویره ی هیندیک نووسراوه ی دیکه، بوداخ سولتان به شداری شه ره کانی ده ره وه ی ئیرانی کردوه و سالی ۱۱۱۱ ه. ق- ۱۶۹۹ز له شه ره کانی شاهه بیاسی سهفهوی له "یه ره وان" شه هید کراوه و ته رمه که ی هی تراوه ته وه بۆ مه هاباد. مه زارگه ی بوداخ سولتان له به شی باشوری شاری مه هاباد هه لکه وتوووه و شه ش کورې به م ناوانه هه بووه: عه بدولا به گ، زۆراب خان، موسا سولتان، ئه یوب به گ، بارام به گ و یه حیا به گ.

ئۆژن ئۆین سه فیری فه رانسه له ئیران له لاپه ره ی ۱۱۳ کتیه که ی دا ده نووسی که بوداغ سولتان دوو کورې هه بوو به ناوه کانی عه بدولعه زیز سولتان و عه بدولآ به گ. له کورې یه که م خانه کان پیکه اتن که زۆربه یان له شار و له کورې دووهه می ش به گزاده کانی لیکه وته وه که زۆربه یان له کوستانه کان

نیشته جی بوون. ئەو دوو دەستەیه پیکهینه‌ری چینی مەزن و نەجیبی (نجیب و ئەشراف)ی تایفە‌ی موکریان پیک دینا.

بە پێچەوانە‌ی داب و نەریتی باو، لە ناوە‌راستی سەدە‌ی ۱۹ دا یەکیک لە گە‌وره‌کانی عە‌شیرە‌تی موکری بوو بە حاکی تە‌واوی ئازەربایجان و بە پێچەوانە‌ی هە‌موو رە‌وشتیکی، لە قودرە‌ت و دە‌ستە‌لاتی خۆ‌ی بۆ لە ناو‌بردنی پلە‌و پایە‌ی هە‌موو کە‌سایە‌تی و مە‌زن و گە‌وره‌کانی تایفە‌ی خۆ‌ی، کە‌لکی وەرگرت. بە پێ‌ی کتیی ئۆژن لە‌وکاتە‌ را موکریکان کە 50000 ب‌نە‌مالە بوون، ئیدی لە‌ خۆیان حاکیان، دیاری نە‌دە‌کرد.

نووسەر، فە‌تاحی ئە‌میری کە ئامۆزای عومە‌رخانی ئە‌میریە لە دە‌ست نووسیکی دا دە‌نووسی: بوداق سولتان ۶ کۆری هە‌بوو، یە‌کیک لە‌و کۆرانه ناوی "مووسا سولتانه" ئە‌م مە‌زنە‌ پیاوێ با‌پیرە‌گە‌ورە‌ی ئێ‌مه‌یه کە دیارە‌ پاش بوداق سولتان حکومە‌تی موکوریانی تا‌نیزیکە‌ی ۱۸۰ س‌ال پێ‌ش لە ئێ‌ستێ بە دە‌س خۆ‌ی و نە‌وه‌کانی‌هە‌بوو، کارە‌کە‌ پاش کێ‌شە‌ی هە‌باس ئاغای دی‌و‌و‌کری و دوورخ‌رانە‌وه‌ی ئە‌م بە‌ره‌بابە‌ بۆ تاران تیک چوو و حکومە‌تی موکریان دە‌ستی بە‌سەر دا گیرا.

و‌ه‌چە‌ی بوداغ سولتان فە‌رن، م‌الە‌ ئێ‌ع‌زامو‌ملە‌لیک لە‌ لای بۆ‌کان و خانانی چۆ‌می مە‌جید خان و هۆ‌زی ناوداری بە‌گ‌زادە‌ی فە‌یزول‌ابە‌گی و شیربە‌گی، ریشە‌ی ئە‌و شە‌نگە‌ دارن. دیارە‌ بە‌گ‌زادە‌کانی لای شاری ورمی هەر لە عە‌شیرە‌تی موکری‌ن. فە‌تاحی ئە‌میری لە‌ درێژە‌دا دە‌نووسی: ئە‌م ب‌نە‌مالانە‌ی خوارە‌وه‌ش هەر نە‌وه‌ی موسا سولتانن.

۱ - ب‌نە‌مالە‌ی خانی با‌ستامی خوارێ...

۲ - ب‌نە‌مالە‌ی ئاغای قو‌لی گوندی ئاتاب‌لاغی...

۳ - ب‌نە‌مالە‌ی خانی گووندە‌کانی (قە‌ل‌ای رە‌سو‌لی سیت، لە‌گ‌ز، عە‌ولا تە‌پە‌سی، شو‌ریجە‌ و قە‌ره‌مووسالیان).

له زهمانی ناسره دین شای قاجار دا، عهزیزخان سهررداری موکری، بوو به سوپاسالاری ئیران و والی نازهربایجان. به پپی ژماره ۲ و ۳ گوڤاری هه لاله که له سالی ۱۳۲۵ له سهرده می کومار دا، له شاری بوکان دهرده چوو، عهزیزخان کوپری محهمه دخان، کوپری سام به گ، کوپری مه حمود به گ، کوپری مراد به گ، کوپری سارم به گ، کوپری قوباد خانه. دواي عهزیزخان، کوپه که ی سه یفه دین خانی موکری بوو به سهررداری ناوچه. دوايه حهمه حوسینخان له جیگای ئه و بوو به سهردار. به لام به هو ی پشتیوانی له رووسان، له شهر ی یه که می جیهانی دا له گه ل حهمه خانی بانه و سه یفه دین خانی سه قز و شیخ بابای غه وس ئاباد، به هو ی ئهرته شی تورکان کوژران.

حهمه حوسین خانی میر موکری ۲ کوپری هه بوو به نیوی مه جید خان و فه تاح خان که ئه وه یان له میاندواو له گه ل برایمه سووری شیخ ئاقایی، ناخو شییان لی په یدا بوو و یه کترین دایه بهر ده مانچه و کوژرا و مه جید خانیش نه خو ش کهوت و گو یا له ته ور یز، به هو ی کار به ده ستانی ریژیم به دهرزی هه و کوژرا.

عومه رخان کوپری شیخ عه لیخان، فه رج خان، شیخ عه لیخان، ئه حمه د خان، شیخ عه لیخان، مووسا سولتان، بوداغ سولتان، کوپری شیر به گه ... دایکی عومه رخان نیوی رابیه خانم بوو و عومه رخان ۳ ژنی به ناوه کانی خانم چکو له، خانم خانمی ئه حمه دی، کوبرا خانم ئه میری هه بوو و له دوو ژنان شه ش کوپ و شه ش کچی هه یه. عومه رخان له سالی ۱۳۰۳ هه تاوی له دایک بووه و له ری که وتی ۱۳۸۷/۱/۱۱ هه تاوی کوچی دواپی کرد. ئه و له ناوچه ی نیوان محالی چومی مه جید خان و ئاخته چی، له ئاواپی ده وه شار، که ناویکی تورکیه ده ژیا.

عومه رخان که سایه تیکی گه وره ی قسه خو شی حازر جوابی تیژبینی ورد و به مانایه. په یوه ندی بنه ماله و شوین و پینگه ی کو مه لایه تی، ئایینی و داب و نه ریت و شایی و گه مه و گه پی راو و شکار و ... کاریگه ری تایبه تی له سه ر

گشت بنه ماله ی ئه میری هه بوو و زۆر به یان قسه خوۆشن. ئه حمه دی قازی له ده ستوو سیك دا ده نووسی: سالتیکیان خودا لیخوۆش بوو سالاری میرزا فه تاحی قازی که له گه وه پیاوانی زه مانه ی خوۆ بوو، له ده وه شاری میوانی ره زاخانی ئه میری ده بۆ. ره زاخان قسه خوۆش و ره زا سووک بوو. خزمی سالاریش بوو. ئاغای سالار پاش شام خواردن ده لۆ، ره زاخان هه وا گهرمه، بلۆ لیفه و سه ریئیکی خاوێنم بۆ له بانی رابخه ن. ره زاخان ده لۆ: لیفه و سه رینی چی! ته نیا لیفه یه که مان هه یه، ده بۆ له بهر شری به سه وه ته و قه رتاله بیه یئین و بیه ین...

قسه کانی عومه رخا ن گه پ و جوان و سه رچاوه ی ژیین و شادی و خوۆشی به ژیا ن ده به خشن و به شیکیان ده که ونه خانه ی ته نز که ئه و به شه ئه ده بیه، بریتیه له به یانی وه ستایانه و ره خنه گه رانه ی که م و کو ریبه کانی کو مه لگا، به مه به ستی چاک سازی و جوانترین شیوه ی شوخ تهبعیه. ته نز گالت ه و قه شه ریکه به دژی گه نده لۆ و که م و کو ری و وه لانی عیه به کان و رازانه وه ئه خلاق، که له چوارچیوه ی پیکه نین دا خو ده نوینۆ. مه به ستی ته نز، زۆر تر لایه نی چاک سازی به له نیو کو مه لانی خه لک دا و له گه ل شوخی و جوک و مه ته له زاره کییه کان، به شیکن له ئه ده بیاتی کو مه لگا. ره نگه به چاوئیکی ساده برواندریته ئه و شیوه ئاخوتنه، به لام ته نز مهیدانی به رفراوانی زانینه و کاریگه ری قوولۆ له سه ر ناسینی کو مه لگا هه یه و تا راده یه کی زۆر، که ره سه یه کی جوان و دلبروینه بۆ زه ق کردنه وه و ده رخستنی که م کو ری ناو کو مه ل و چاره سه ر کردنیان.

توانایی قسه کردن و ولام دانه وه ی به جیی و ری، ده بیته حازر جوابی. ئه گه ر به خراپ به ریوه بجی، رواله تی ناحه ز و ناشایست به خووه ده گری، ده نا ده بیته هو ی شادی خوۆشالی خه لک.

عومه ر خان یه کیک له ده گمه ن که سایه تیبه کانی کوردستانه که له به یان و گفت و لفته کانی دا سه بک و شیوازی تایبه تی هه یه و به ده گمه ن که سانی

ئەوتۆ ھەن كە توانىيىتىيان بەو رادەيە قسەى نەستەقى جوانى بە مانا و
فەلسەفى و حازر جوابى، لەقالبى تەنزدا بەيان كەرد بى و دەكرى كە بگوتىرى
سەبكى تەنزى ئەو، فەلسەفىن و بوارى ئاموژگاربيان ھەيە.

سمایلى ماملئ لە دەستنووسىكى ئىنتېرنېتى دا لەسەر پىگەى ئەدبى گالتە
و گەپ دەنووسى: كۆكردنەو و گرینگى دان بە وتە و قسەى خۆش دەچىتە
ژىر خانەى ئەدەبى فۆلكلورى يەو. ئەدەبى فۆلكلورىش لە دوو بەشى
سەرەكى ۋەك ئەدەبى نووسراو و ئەدەبى نەووسراو (ئەدەبىياتى
سەرزارى خەلك) پىكھاتو. نەتەو ەى كوردىش ۋەك ھەموو گەلانى تىرى
جىھان خاۋەنى ئەدەبى فۆلكلورى خۆيەتى كە لە چەند بەشى سەرەكى دا
خۆى دەنوئى كە برىتى لە ئەفسانە، چىرۆك واتە (حىكايەت)، پەندى
پىشنيان، گۆزانی، قسەى نەستەق و مەتەل و گالتە و گەپ.

گالتەوگەپ يان باشتىر بلىم قسەى خۆش لە جىھانى ئەدەبىيات و
فۆلكلورناسىدا پەلە و پاىەكى گرینگى ھەيە و زۆر لە زانايانى بىگانە بە
كۆكردنەو و لئ كۆلىنەو ەى خەرىك بوون چونكە گالتەوگەپ ۋەك
سامانىكى نەتەو ەى و ئەدەبى سەرزارى خەلكە و يەككە لەو بەشە
ئەدەبانەى كە كات و شوئىن و سەردەم و سەدەى خۆى پىو ەى و دەبىتە
ئاوئىنەى كە تايبەتى لە رووداو و بەسەرھاتەكانى كاتى خۆى.

گەلىك لە مېژوونووسانى ئەدەب، قسەى خۆشيان بە سەر قسەى خۆش
و گالتەو گەپى سىياسى، كۆمەلایەتى و بگرە ئابوورىشدا دابەش كەردو. ئەورۆ
لە ژيان و جىھانى گەلان بە تايبەتى لە ولاتانى ئوروپا گالتەو گەپى سىياسى
لە مەيدانى رەخنەگرتنى سىياسى و دەربرىنى بىرى خەلكىدا جىگەى تايبەتى
خۆى ھەيە. لە زۆر ولات و دەولەت دا رابەران و كاربەدەستانى سىياسى بە
دواى گالتەوگەپدا دەگەرئىن كە زۆر جار دەبىتە ئاوئىنەى بالانوما و
راستەقىنەى بوچوونى خەلك بەرامبەر بە خۆيان و كەردو ەى ھەلس و كەتيان.

قسەى خوښى كوردەوارى وهك به‌شېكى فۆلكلۆر دەماودەم و پشتاوپشت و سینگ به‌سینگ، يەك بۆ يەك گېراووتەوه. زۆر جار له‌كاتى گېرانەوه‌كه‌دا به‌پى كات وشوین و دىالېكتى ئەو كه‌سه‌ى كه‌ قسه‌كه‌ ده‌گيرتەوه‌ گۆرىنى به‌سەردا دى.

له‌گەل ئەوه‌دا كه‌ قسه‌ى خوښ له‌ ريزى فۆلكلۆر دايه‌ و دووره‌ له‌ ئەده‌بى نووسراوه‌ به‌لام له‌ روانگه‌ى ژانرى ئەده‌بى يه‌وه‌ ده‌چېته‌ ريزى چيروكى كورته‌وه‌. قسه‌ى خوښ وهك چيروكېكى كورت به‌ شپۆه‌ى گالته‌ داررېژراوه‌ و گيانى پېكه‌نىنى پېدراوه‌.

...پېكه‌نين وجه‌فەنگ زاده‌ى گالته‌وگەپ وقسه‌ خوښيه‌ و له‌ ژيانى ئادەمیزاديش دا يەكجار شتېكى گرېنگه‌ و چونكه‌ به‌ بى پېكه‌نين نه‌ ته‌نيا ژيان به‌ فېرۆ ده‌چى به‌لكو تارمايى و ره‌شى و ئاوميدى به‌ چه‌شنيك به‌سەر رەنگ و روخساردا ده‌بارى كه‌ له‌ ئاسۆى فراوانى ژيانى بى به‌رى بكات.

شېوازى قسه‌ى عومه‌رخان، شيرين و شاز و مەنده‌ و له‌ به‌شېكى زۆرى كۆمه‌لگای كوردستان دا، دائيم له‌ سەر زار و زمانانە و ده‌بى كارناسانى ئەده‌بى و فره‌ه‌نگى، له‌ ژانر و به‌شى ئەده‌بىيه‌كان دا، هه‌لېسه‌نگين و تاووتووى بكەن.

عومه‌رخان كه‌سېكى حازرجوابى گه‌وره‌ى كۆمه‌لگا كورد بوو كه‌ ده‌يتوانى به‌ ژيرى له‌ هزر و هوشى كه‌ سروشتى تاييه‌تى ئەو بوو، بۆ ولام دانەوه‌، به‌ دژى كه‌سى به‌رانبه‌ر كه‌لك وه‌رگرى. ولامى ئەو به‌جى و جوان و شيرين و پر له‌ زه‌رافه‌ته‌ كه‌ له‌ دل ده‌نيشتى و ده‌بېته‌ وردى سەر زار و زمانان و بېشك له‌ ناوچه‌كانى مه‌هاباد و بوكان كه‌م ئاخوتن و باس و گيرانه‌وه‌ هه‌يه‌ كه‌ ئاماژه‌ به‌ وته‌ و نه‌قله‌ خوښه‌كانى عومه‌رخان نه‌كرى.

عومه‌رخان هونه‌رمه‌نديكى واقيعى وردبينه‌ كه‌ به‌ پى هه‌لومه‌رج و كات و شوين، قسه‌ى به‌حه‌ق و مه‌نتقى خۆى به‌ شپۆه‌ى حازر جوابى ده‌رده‌پرئى. سه‌ره‌راى ئەوه‌ى كه‌ ولام دانەوه‌ تووند بوارى نيگه‌تيقى هه‌يه‌، به‌لام ئەو له‌و

فهنه دا چله پۆيه و له لوتكه دايه و ولامه كانى ئەو، دووره له بى ريزى و و زۆرتر دژكردهويه له بهرانبهر و ته يان كردهوه كانى بهرانبهر دا.

عومه رخان له گه ل دۆست و ناسياوييه كانى شوخى دهكا و زۆر جار قسه كانى له دژى هه ل سوكه وتى ئەوانه، به لام له بابه تيك كه كه سايه تى كه سه كان بخاته ژير مه ترسى و بيريزيان پيبكا، خو ده پاريزى و چوونكه قسه كه ي ئاوپته ي ته نز ده بى، له كو تا يى دا ولامه كه ي ده پته هوى ئەغيار بوونه وه و له نه هايه ت دا هوى په يوه ندى پته وى خو شه ويستى خو ي و بهرانبهر. بۆيه دژ كرده وه ي كو مه لگا به قسه و حازر جوا بيه كانى عومه ر خان پر ه له ريز و خو شه ويستى. ئەو كه سانه ش كه ده كه ونه بهر ته وس و پلارى عومه ر خان، نه ته نيا له بهر چاوى خه لك ناكه ون، به لكۆ ريز و خو شه ويستى يان زياتر ده بى. له قسه كانى عومه ر خان دا جار جار ئازار و تووندى به دى ده كرى به لام بى ريزى و شكاندن و سوكايه تى تيدا نيه و ته نيا بهرانبهر بو بير كرده وه و ژيارى و دوور بينى هان ده دا. بۆيه ولامه كانى ده كه ويته نيو خانه ي ته نزى پيكه نينى و خو شه ويستى.

له كو تا يى دا ده بى بگوترى، هه موو ئەو كه سانه ي كه ده يان سال بهر له ئيستا كه وتوونه بهر ته وس و پلارى عومه ر خان، با وهك سه مه دى ئاغاي ئاغجه يوانى بير بكه نه وه و دل يان گه وره بى و قه ت به و قسانه زو ير و ناره حه ت نه بن. ئەحمه دى قازى له ده ست نووسيك دا باس ده كا كه له سالى ١٣٤٢ له گه ل زۆر له ئەندامانى حيزبى ديموكرات گيران و ره وانه ي زيندانى قه سرى قه جهر كران. له وى سوارۆيه كى داناوه و باسى كه سانى كى كرده كه يه ك له وان سه مه دى ئاغجه يوانى كه له ئاغايانى عه بباسى بوو، به مشيوه يه:

... خو زگى كاك سه مه دى ئاغجه يوانى

به قه ت بۆشه كيه كه و له برسان كه وتۆته گهرمه ژانى

هه ي سوار ده پرۆ ده ستى خودا و ره سولانت له پشتى بى

ريگات دوور و ئەسته مه تووش نه بى خه وو يزينگ دانى

له تیری چلکنان به دوور بی ههتا ده گهیه نێو خزمان
پێیان بلێ نه ترسن له ههپهشه و گوپهشان
له کوشتن و زیندان و جهزربه دانێ
سه رکهوتن ههر بۆ مهیه و روو رهشی له بۆ دوژمنانه
زیندان و تیره باران سلیمان پیناکا
له خهبات گێران و چهولی ئازادی دانێ

ئهحمه دی قازی له درێژه دا له سه ر کاک سه مه دی ئاغجه یوانی و
هه لۆیستی ئه و ده نووسی: دلسۆزی کوردایه تی بوو. ورگ زل و تاس و خوین
شیرن بوو، فه رمووی ناوی من له و سوارۆیه ده رباوێژه چ ده لێی وا ده که م.
گوتم بێره به سته نی بۆ زیندانییه کان بکړه. ناوت لاده به م. به سته نی خورا و
پاشان گوتم زه ره ر ده که ی. با ناوت هه ر به مینێ. ئه وه رووداوێکی سیاسی و
میژووویه، تۆ ناوت بۆ هه تا هه تایه ده مینێ و ... سه ره ئه نجام رازی بوو ناوی
له م سوارۆیه دا به مینێ. خودا ره حمه تی کا.

ئه وانه ی که وتوونه به ر گه م و گه پی عومه رخان، دۆستی نزیك و
خۆشه ویستی ئه و بوون و شه و و روژ پێکه وه بوون و بێ یه ک نه ده ژیان و
به قسه کانی نه ده رهنجان. بێشک ئه و ناوانه که به شداری شادی و خۆشی
خه لک ده که ن و بۆ هه میشه بزه ده خه نه سه ر زاری میللته که مان و
رازی نه ری به شیک له فه ره نگ و که له پووری زیڕینی ولاته که مانن، قه ت
نامرن. سه ره پای ئه وه ش، له و نوو سراوه دا هه ول دراوه، گشت ناوه کان که بۆ
هیندیک که س ئاشنان بگۆردرین تا نه کا له تۆره مه و له خزمان، که سیک پێی
دلگران بێ.

دیاره کوره کانی عومه رخانیش، زۆربه یان قسه ی خۆش و جه فه نگین و
به تایبه ت هیندیک هه لسوکه وتی هه رزه کاری میروندالی مسته فا له گه ل
بابی، که له و نوو سراوه یه دا ئاماژه ی پیکراوه، پرن له جوان کاری ئه ده بی و
جار جار ده بنه هۆی قه لسی و توپه بوونی له راده به ده ری عومه رخان. بۆیه

با ئەو كرده‌وانه، وهك تۆله كرده‌وه به حيساب يېن و بينه سوكنايى بۆ دلى
كهسانىك كه نه‌گه‌ر به شيوه‌يهك له قسه‌كانى عومه‌رخان، ره‌نجا بن.
له كووتايى دا سپاسى كو‌راني عومه‌رخان، كاك ره‌حيم و كاك مسته‌فاى
نه‌ميرى و هه‌روه‌ها كاك ناسرى قازى ده‌كه‌م كه بۆ ئاماده كرده‌نى ئەو
نووسراوه‌يه، يارمه‌تيان دام.

قاسم قازى

ئەنگاوتن

ناسياويكى عومەرخان بە ناۋى حاجى رەسوۋل، چاۋپىسىكى بەناۋبانگ بوو و بەھەر شىتېكى ھەلگالابا، يان يەكاويەك لە ناۋى دەبىر، يان زىيانى پىدەگەياند. رۆژىك عومەرخان و حاجى رەسوۋل لەگەل چەند خىزمى دىكە دەپۈن بۆ راۋى. زۆر دور كەرويشكىكى زەلامى قەلەو لە تەلانى دەردەپەپرى و بازىرە دەبى. حاجى رەسوۋل پىي سەير دەبى و دەلى: ئاي لەو كەلەي! عومەرخان خىرا تەفەنگىكى پىو دەنى و دەيكوژى. راۋچىيەكانى دىكە دەگەنى و دەلىن: ئەو كى كۈشتى؟ عومەرخان: دەلى ئەمەن پىو ەم نا، بەلام حاجى رەسوۋل ئەنگاوتى.

ئىستىشاد نامە

رۆژىكى برازايەكى سۆفى مەجىدى يالاۋە، بە تىغى سەرى سۆفى مەجىدى كە لە شەپ و ھەلايان دا ھەموۋى شكاو و برىندار ببو، پاك پاك دەتاشى و لە چەند جىگا برىندارى دەكا. سۆفى تۈرە دەبى و دەگۈپىنى و دەلى: ھەموو سەرى خوينىۋى كىردم. عومەرخانىش كە لەۋى دەبى، دەلى: ھەروا دەبى ئىدى، سەرت دەلى ئىستىشاد نامەيە، مۆرى ھەزار شەپرى پىو ەيە.

باگردان

رۆژىك، لە يەكك لە ئاۋايەكانى نىزىك بە "دەۋەشار"ى را ئاشنايەكى عومەرخان پىۋىستى بە كەرەسەيەك دەبى و كاردارەكەي دەنېرى بۆ لاي عومەرخان كە بە ئەمانەت بۆيى بنېرى. كابرە دەچتە مالە عومەرخانى، بەلام لە رىگايە لەبىرى دەچتەۋە و بە عومەرخانى دەلى كە نازانى بۆچيان

ناردوو. عومه‌رخانیش نان و چای ده‌داتئ و پپی‌ده‌لئ: ئەمن دەزانم بوچی ناردوو، پیشتر پپی‌گوتبووم، باگردانی ده‌وئ. بە‌لام دەبئ بوئم بیننیه‌وه. ئیدی ئەو کابرایه‌ له‌وئ را باگردانیکی قورس بە کوئل هه‌لده‌گرئ هه‌تا ده‌گاته‌وه ئاوايه‌کی خوئ.

بابی خۆت له‌ بیر نه‌چئ

یه‌کیک له‌ کوره‌کانی عومه‌رخانی له‌بری سه‌ربازی له‌ یه‌کیک له‌ شاره‌کانی ئێران ببوو به‌ سپای دانش (سپای زانست) و مانگانه‌ پاره‌یه‌کی که‌می وه‌رده‌گرت. جارێک به‌سه‌ردان دێته‌وه‌ مائ و له‌ کاتی گه‌رانه‌وه‌ دا، ده‌چته‌ لای بابی و ده‌لئ که‌ ئە‌گه‌ر کاریک یان ئە‌مریکی نه‌بئ ده‌یه‌ه‌وئ بگه‌رپێته‌وه‌. عومه‌رخانیش رووی تیده‌کا و ده‌لئ: رو‌له‌ گیان خودات له‌ گه‌ل بئ، به‌لام دوو وه‌سییه‌تم هه‌یه‌، یه‌که‌م روژانه‌ پینچ فه‌رزه‌ نوێژ و ئیتاعه‌تی خوات له‌ بیر بئ و سه‌ری مانگانه‌ش، بابی خۆت له‌ بیر نه‌چئ.

به‌زړپاش

له‌ لاپه‌ره‌ی ۲۰۸ کتیی "بوومه‌ میلیۆنێر" له‌ نووسینی عه‌لی حه‌قیقی دا ئاوا هاتوو: ... ده‌نێرپته‌ لای عومه‌رخان "به‌زړپاش" ی بو‌ بنێرئ که‌ کاروباری کشت و کالئ پئ جییه‌جئ کا. عومه‌رخان له‌ پیش دا کاری به‌ ... ببوو، به‌لام که‌مه‌ترخه‌می کرد بوو. له‌ جواب دا فه‌رموو بووی : به‌ ... بلین پاشی بینئ، لێره‌ ده‌لیم "به‌زر" ی بو‌ تیکه‌ن.

به دره قه

له لاپه‌ره‌ی ۲۰۸ کتییی "بوومه میلیۆنیر" له نووسینی عه‌لی حه‌قیقی دا هاتوو: ش. به دره میوانی ده‌بی. میوان ده‌پۆن و ئه‌ویش به دره‌قه‌یان ده‌کا! که ده‌گه‌پێته‌وه ژووری، پری ناساگی ده‌بی و ده‌پشێته‌وه، عومه‌رخان که له‌وی ده‌بی فهرموو بووی: به دره‌قه‌ی کرد، به دره، "قه‌ی"^۱ کرد.

*قه‌ی یانی

به شه‌قان

یه‌کیک له کوره‌کانی عومه‌رخان له ته‌سادوفیکی گه‌وره دا له تاران، زۆربه‌ی له‌شی ئازاری پێگه‌یشت بوو یان شکا بوو و چهند مانگان له گینچی دابوو. وه‌رده ورده چاک ببوو و گیچه‌که‌یان لێکردبوو و شقه‌یه‌کیان دابوو و ده‌بوو به ئه‌سپایی پپی بپوا. ئه‌و، هاوینی به مال و منداله‌وه هاتبوو بۆ ده‌وه‌شاری و خه‌لک له شار و له ده‌وروبه‌ر را ده‌چوونه سهردانی. رۆژیک له‌گه‌ڵ خێزانی به شه‌قه‌یه‌که‌وه وه‌ده‌ر ده‌که‌وی. زۆر دوور ناکه‌نه‌وه که یه‌کیک دێته لای عومه‌رخان و دوا‌ی چاک و خو‌شی ده‌لی: ئه‌دی کوره‌که‌ت له کو‌یه؟

عومه‌رخانیش ده‌لی: ئیستا خامه‌که‌ی بیره‌دا وه‌پیش خو‌ی دابوو و به شه‌قان بردی.

رشانه‌وه^۱

به فر

سالیکی له زستان دا، خوشکیکی عومهرخان که ماله که ی له ئاواپیه کی نیزیکی دهوهار بوو، زور پیس نه خوش ده که وی. روژیک عومهرخان بریارده دا که بچی سهردانی بکا و دوو سی روژ له لای بمینتته وه. نه و ساله ویشکه سالی بوو هیچ به فر نه باری بوو. عومهرخان چوو و له کاتی مالتاواپی دا، له خوشکی ده پرس که ئیشتیای له چیه، یان چی پیویسته با بوی بنیری. خوشکیشی ده لی: عومهرخان پیاوه تی بکه بزانه چه نگیکم به فر بو پیدایا ناکه ی.

عومهرخانیش ده لی: جا خوشکی به و زستانه له کویت به فر بو پیدایا بکه م. نه گهر هاوین بایه ده چووم له چاله به فری خاتوو خاسی یه ک تیرم بو دینای، به لام ئیستا چبکه م؟

بروجیرد

خزمیکی عومهرخان به ناوی حوسین جیبیکی ده کړی که ژماره ی پلاکه که ی ئی شاری "بروجیرد" بوو. روژیک خزم تووشی عومهرخان ده بی و سهری ده خاته سهری و ده یه وه ی تورپی کا. عومهرخان پی ده لی: برۆ ئه من هیچت پینالیم، جوابی قسه کانت به جیبه که ته وه یه.

خزمه که ی ده لی: بو جیبه که م چیتی؟
عومهرخان ده لی: پلاکی ماشینه که ت، لی نوسراوه "برۆ جیرت".

برنو

له گوندی دهوهار شاری کابرایه کی درۆزن هه بوو. سالیکی ویستی برۆا بو زیاره تی هج. بویه بو گهردن ئازایی چووه لای عومهرخانی. عومهرخان پیگوت: به مهرجیک گهردنت ئازا ده که م که نه گهر له هج هاتییه وه واز له درۆکردن پینی.

کابرا به لّینی دا و روّی بوّ حه ج و پاش ماوهیه ک هاته وه. خه لّکی گوند
چوونه زیاره تی و له مزگهوت لّی کوّ بوونه وه، کابرا دهست کرد به گِیرانه وهی
سه فهری حه ج و کاتیک باسی گه پانه وه کرد گوتی: به په نه ره ی فرۆکه که دا
دیتم ریگاکه ی هه له یه. به په له چومه لای فرۆکه وان و پیمکوت ئه وه ریگای
ئیران نییه. دوا ی برّیک چاو لیکردن و بیسیم کردن تیگه یی راست ده که م،
ریگاکه ی گوّری و به ره و ئیران بای داوه و زوّری سپاس کردم.
عومه رخان به سپایی گوتی: له گوّری بابت به م حه مه ره زا شا. خه لّکه که
بیان سه یر بوو و گوتیان: بوّ جنیوت به شادا؟
عومه رخان گوتی: ئه گهر ئه و سه گبابه برنوّ قاچاخ نه کرد با ئیستا پینج
فیشه کم له سینگی ئه و حاجی سه گبابه دروژنه ده دا.

بوکسیّر

له ئاواپی ده وه شاری، که سیّک دّله تاجیّکی زوّر ئازای هه بوو. راوی
پیده کرد و زوّری خوّش ده ویست. روژیک تاجی به با ده بّی و تاجی و سه گی
دیّی هه موو وه دوا ی ده که ون. کابرا به وه زوّر نارپه حه ت ده بّی و بیّنزینی
ده کرّی و به میزدانی تاجیّکه ی داده کا بوّ ئه وی له بهر بوّنه که ی، سه گ لّی
دوو رکه نه وه. بیّنزین "فه راره" و هه ر زوّر زوو له هه وا دا نامیّتی. بوّیه سه گه ل
پیوه ی روا بوون کاری خوّیان کرد بوو. کابرا بوّ به یانی هه رچی نیو دیّ ده گه پرّی
تاجیّکه ی نابینیته وه. توووشی عومه رخان ده بّی و به شه رمه وه لّی ده پرسّی
که تاجیّکه ی نه دیوه. عومه رخانی ش ده لّی: با دیتم، بیّنزینی لّیرا بوو گوّله
سه گیک پییه وه ی روّا بوو و بوکسیّری ده کرد و به نیو دیّ رایده کیّشا.

بئى موبالات و بئى مه بالات

له لاپه رهى ۱۲۸ كتيى "بوومه ميليۆنير" له نووسينى عهلى حه قيقى دا هاتوو: عومه رخانه ده وه شارى له كه ريزان ده بئى كه ده چئ بو ده ستشويى، كو تبوويان مابلان نيبه. يه كيىك له كوره كان گو تبووى خه لكى ئيره زور بئى موبالاتن. عومه رخان فەرموو بووى: بئى موبالاتن بويه بئى مه بالاتن!

بو ئه وهى خو م لي نه كهى به شيخ

عومه رخان له گه ل بنه ماله يه كى شيخ دو ستايه تى هه بوو. روژيك بو يه كيىك له كوره جعي له كانى شيخ، ريو رهمى شي خايه تى پيىك دين و له خه لكى زوريش ده گير نه وه، تا وه ك شيخ به خه لكى بناسين. عومه رخان له گه ل ئه و كوره شيخ شوخى و جه فه نكي ده بئى و له كاتى ريو رهمه كه دا، له پشت هه ورا ده ستىك بو كوره شيخ ده با.

كوره شيخ ئه وه نده هه لده به زي ته وه و ئاور ده داته وه و به توندى به عومه رخان ده لئى: عه يي نا كهى ئه وه بو وا ده كهى؟
عومه رخانيشى ولامى ده داته وه و ده لئى: بو ئه وهى هه ر له ئيستاهه خو م لي نه كهى به شيخ.

بيانده به من

له سالى ۱۳۴۹ ي هه تاوى، سي لاو هه موو ناوچه كانى شامات و چۆمى مه جيدخانى ناوچهى مه هاباد و مياندواوى گرته وه. زيانى زور به خه لك گه يى و زور كه س زه ره رمه ند بوون و ماليان تيدا چوو. خه لك په نايان بو دامو ده زگا كانى ده ول ته تى برد تا يارمه تيان پيىكه ن و هينديىك شتيان بو قه ره بوو بكه نه وه. يه كيىك له و كه سانه كه زور زه ره رمه ند بوو، عومه رخانه ئه ميرى بوو.

روژيک عومهرخان چووو فهريمانداري مههاباد و داواي کرد فهريماندار
بييني. ئيزنيان دا و فهريماندار داواي بهخيڙهيناني، گوتي: ها عومهرخان چت
دهوي؟

عومهرخانيش گوتي: قوربان سيلاو زياي زوري پيگهيانديووم و مهزرا و
باغ و باغاتم هه مووي ويڙان بووه و سيلاو بردويه تي و هيچم بو نه ماوه. دوو
ژن و ۱۴ مندا لم هه يه، نه گهر يارمه تيم نه کهن بوم بهخي و ناکرين.
فهريمانداريش به تورهبهيهوه ده لي: هه ي مالت نه شيوي! وه لاهي نه من
ژنيک و دوو مندا لم هه يه بوم بهخي و ناکرين، نه تو چون دوو ژن و ۱۴ مندا لان
بهخي و ده که ي؟
عومهرخانيش له سه ره خووه ده لي: نه گهر وايه نه وانيش بده به من، نه من
بهخي و يان ده که م.

پوخ

روژيکي عومهرخان له گه ل چهند کهس له دوسته کاني ده چنه باغي.
شهليل و کوخ تازه گه يشتبووني و نه وان له وي له سه ر راخه ران داده نيشن تا
ميوه يان بو بينن. که ميک له ولاتر، يه کيک له دوسته کاني عومهرخان خه ريکي
کوخ خواردن ده بي. يه کيک ده پرسى که فلان کهس نه وه چ ده کا؟
عومهرخان خيرا ولا م ده داته وه و ده لي: نه وه به پيوه (مه به ستي پيتي پ
بووه) کوخي ده خوا.

پيست

عومهرخان روژيک سه رداني ئاشنايه کي بو شناغي ره ش نه سمهر و گروپي
ناشيري ني ده کا که نه خوش بوو. له لاي وي ده بي که که سيک دي ده رزي لي
ده دا. کاتيک پاتوله که ي داده کيشن بو نه وه ي درزي لي ده دن، عومهرخان
ده بيني سمتي دوسته ناحه زه که ي زور سپي و سوله. داواي ده رزي لي دان،

عومه‌رخان پيیده‌لئ: سهرم له کاری خودا سوږ ماوه، چؤناوچؤنه خودا پيستی قون و دهم و چاوی تۆی لی گؤږاوه.

تاپر

ناسیاویکی عومه‌رخان به ناوی عه‌ولا که درۆزنیکی له زه‌بر بوو، سه‌یاره‌یه‌کی له‌ندرۆویڤر کړی بوو. رۆژیک عومه‌رخان تووشی ده‌بن و لیی ده‌پرسی که له‌ندرۆویڤره‌که‌ی چؤنه؟
عه‌ولا ده‌لئ: قوربان خیر و به‌ره‌که‌ته، ئه‌و رۆژانه پۆلیک کۆتره‌ گایه‌ له قه‌راخ ریگا نیشتبون، به‌ له‌ندرۆویڤری لامدا و وه‌سه‌ریان په‌ریم، هه‌ژده‌ کۆترم وه‌به‌ردا و به‌شی چه‌ند جه‌می مالیم گوشت هی‌ناوه.
دوا‌ی هه‌فته‌یه‌ک عومه‌رخان له‌ مالیک بانگه‌یشت کرا بوو و عه‌ولاش له‌و‌ی بوو. دوا‌ی نان خواردن عومه‌رخان رو له‌ میوانه‌کان ده‌کا و ده‌لئ: ئه‌ری ئیوه‌ زانیوتانه‌ عه‌ولا تاپری کړیوه‌؟
هه‌مو ده‌لین نه‌مانیستوو، عومه‌رخان ده‌لئ: به‌دی چؤن تاپره‌که‌ی چوار ته‌گه‌ریشی هه‌یه، هه‌م سواری ده‌بن و هه‌م کۆتری پئ ده‌کۆژی.

ته‌پکه

جاریک عومه‌رخان، مسته‌فای کوږی که‌ مندال بوو، فی‌ر ده‌کا که‌ بچی داوا‌ی دوو تاله‌ موو له‌ ردینی سو‌فی مه‌جید بکا که‌ که‌سایه‌تیکی زۆر گه‌وره‌ و خو‌شناوی ناوچه‌ بوو. سو‌فی مه‌جید پی‌ی سه‌یر ده‌بن و پی‌یوابوو که‌ ئه‌وه‌ بۆ مدفه‌رکیتی. بۆیه‌ له‌ مسته‌فا ده‌پرسی و ده‌لئ: رۆله‌ مووی ردینی منت بۆ چی‌یه، بۆ مدفه‌رکته‌؟
مسته‌فا که‌ فی‌ر کرا بوو، ده‌لئ: نه‌خیر قوربان بۆ ته‌به‌که‌مه‌.
سو‌فی مه‌جید ده‌زانی که‌ ئه‌وه‌ عومه‌رخان فی‌ری کردوه‌، ئیدی ده‌ست ده‌کا به‌ جنیودانئ.

تهرحی زهویوزار

سالی ۱۳۶۰ ههتاوی زۆربهی ناوچهکانی کوردستان لهژێر دهستهلاتی پیشمه‌رگه دابوو. حیزبی دیموکرات بریاری دا، تا له هیندیك له ناوچهکانی کوردستان، زهوی به سه‌ر خه‌لکی فه‌قیر و ره‌شایی دا، دابه‌ش بکا. بۆ ئه‌و مه‌به‌سته له ناوچه‌کانی مه‌هاباد و میان‌دواو و بۆکان، که‌سایه‌تیکێ ژیری و لی‌ها‌تووی خۆش نیوی زانا و به‌رپیزی قه‌پۆز به‌رانی ناحه‌ز، که‌ تیکۆشه‌ریکی دیرین و بوو، کرا به‌ به‌رپرس و ئه‌و له‌ کاره‌که‌ی دا، تاراده‌یه‌کی زۆر سه‌رکه‌وتوو بوو. روژیک، ئه‌و به‌رپرسه‌ بۆ دابه‌ش کردنی زه‌وی ده‌چته‌ ماله‌ عومه‌رخانی ئه‌میری و گه‌لل‌ه‌ و ته‌رحی دابه‌شکردنی زه‌وییه‌کانی پینشان ده‌دا و ده‌لێ پیت‌چۆنه‌. عومه‌رخانیش که‌ مندالی زۆر بوو و زه‌وییه‌کانی دیمه‌کار بوون و به‌ زه‌حمه‌ت به‌رپێ ده‌چوو، به‌ نا‌ره‌حه‌تی رووی تیده‌کا و ده‌ستی بۆ ده‌موو‌چاوی کابرا راده‌دی‌لێ و ده‌لێ: جا ئه‌وه ته‌رحه، تیتیرم.

ته‌رحی دووه‌می زه‌ویوزار

له‌سه‌رتای شو‌رش ئێران گروپه‌ چه‌په‌کان، بێ هیچ پێوانه‌ و پلان و هه‌ل‌سه‌نگاندنیک، هه‌ر له‌ گو‌تره‌ دیانه‌ویست عه‌رزێ به‌سه‌ر خه‌لک‌دا دابه‌ش بکه‌ن. حیزبی دیموکرات که‌ و‌لاتی به‌رپۆه‌ ده‌برد به‌ ناچار پلانیک بۆ دابه‌شکردنی زه‌ویوزار دا‌رشت و هه‌یه‌تیکێ دیاری کرد که‌ ئه‌و گه‌لل‌ه‌یه‌ به‌رپۆه‌ به‌رن. له‌ژێر کاریگه‌ری ئه‌و ته‌رحه‌دا، مسته‌فای کو‌ری عومه‌رخان که‌ تازه‌ خه‌تی سمیلێ دابوو و له‌ یه‌کی‌تی لاوانی حیزبی دیموکرات دا کاری ده‌کرد، هه‌موو هه‌والانی ئا‌وایی کو‌ کرده‌وه‌ و ده‌ستی دایه‌ گوریسیک و چوو هه‌زرایه‌ تا مو‌لکی بابی به‌سه‌ریان دا دابه‌ش بکا. که‌سیک عومه‌رخانی ئاگادار کرد و ئه‌و به‌ سواری ئه‌سپی به‌ ته‌قله‌کو‌ت چوو بۆ مه‌زرایه‌. له‌ دوور را دیتی که‌ ئه‌وه‌ مسته‌فا، عاله‌می‌ک می‌ر مندالی له‌ خو‌ کو‌ کردوته‌وه‌ و گوریسی راخستوه‌وه‌ و خه‌ریکی زه‌وی پێوان و دابه‌ش کردنه‌.

عومه‌رخان گه‌یشته جی و هه‌رای کرد و گوتی: هه‌تیوه ئه‌وه چ ده‌که‌ی؟
ئه‌و گوریسه‌چییه؟

مسته‌فا که جه‌وی شو‌پش‌گی‌پری گرت بووی و نه‌ده‌ترسا و پی‌یوابوو که بابی
له‌گه‌ل گه‌ل‌اله و ته‌رحی ئه‌و دژایه‌تی ناکا، گوتی: ئه‌وه زه‌مین‌ه‌ی به‌سه‌ر
فه‌قیراندا دابه‌ش ده‌که‌م.

- زه‌مین‌ه‌ی کی به‌ش ده‌که‌ی؟

- ئی خو‌مان.

- بو؟

- ئه‌ی زه‌مین‌مان زوره‌، بو خه‌ل‌کی فه‌قیر هیچی نه‌بی ئیمه‌ ئه‌و هه‌مو‌مان
هه‌بی؟

عومه‌رخان هه‌ر له‌سه‌ر ئه‌سپه‌که‌پرا غاری دایه و قام‌چیکی داهینایه.
مسته‌فا وه‌خت بوو وه‌بن چه‌پۆکی ئه‌سپه‌که‌ی که‌وی، گوریسی فری دا و
هه‌لات. عومه‌رخان له‌ رکیفی ئه‌سپی دا که‌وته سه‌ری گوران‌دی: ئه‌وه له‌ باتی
خویندنن عه‌رزم لێ دابه‌ش ده‌که‌ی هه‌ی خو‌پری وه‌لاه‌ی وای ناخۆی؟
لاقه‌ هه‌لێ قوونێ ده‌رکه. مسته‌فا و هه‌واله‌کانی له‌و ده‌شته دا هه‌لات
هه‌لاتیان بوو، هه‌ر یه‌که به‌ لایه‌ک دا بازره‌ بوون و هه‌رچۆنیک بوو تێیان
ته‌قاند و به‌ هه‌زار ناری عه‌لی خو‌یان نه‌جات دا.

له‌و ده‌شته گوریس به‌جیمان و به‌مشپوهیه ته‌رحی زه‌ویوو‌زاری حیزبی
دیموکرات و مسته‌فای ئه‌میری له‌ ئاوابی "ده‌وه‌شار" سه‌ری نه‌گه‌رت.

تەجدید

رۆژئیک مستەفا کۆری عومەر خان، بی‌پرسی مائی، ماتۆرسیکیلتە کە ی هەلکرد و چوو لە ئاواپەکی دوورە دەست ئیمتحانی ئەو وانانە بداتەو کە تییاندا سەرنە کەوت (تەجدید) بوو. ئەو دوا ی تەواو بوون ئیمتیحان بە پە لە گراو ه بۆ مائی. کە گە یشتەو هە ساری، دایکی بە نیگەرانییەو ه گوتی: ئایە پۆ رۆلە ئەو ه لە کو ی بووی، ئەو ماتۆرە ت بۆ بردبوو، نازانی بابت کاری هە یە؟ مستەفا زۆر نارە حە ت بوو و ترس و نیگەرانی دایگرت، یە ک قسە ی نە کرد و لە حە یفان یە کبە خۆ ی شە پیکی لە تە گەری ماتۆرە کە ی دا. ئەو دە یزانی لە بری ئەو کارە لێدان ئیکی دە خوا. بۆ یە بێ ئەو ه ی چاوە روان بێ، هە روا بە کو تێکی فش و شلوار ئیکی رێ پێی قاو ه یی تە نگەو ه، بەرەو مە زرایە وەر پێ کەوت. عومەر خان و رە حمانی کۆری لە سەر خەرمان ئی بوون و عومەر خان خەرمانی هە لداو یشت، تۆزی کای هە موو لە شی داگرت بوو. بە دیتنی مستە فای شە نە کە ی دانا و لە سەر باقە گە ئمێک دان یشت و پاش و چان ئیک، بە تە شەرەو ه گوتی: ئەر ئی ئەو ه کاک مستە فایە؟

مستەفا تەواو نیگەرەن بوو و دە یزانی کە هە رکات بابی، بە حورمە تەو ه ناوی کۆرە کانی بێ ئی، ئەو ه لێدان ئیک لە گۆر ئی دایە. بۆ یە بە سە برایی سلاوی کرد. بابی لە بەری هە ستا و بە دە نگ ئیکی بلیند جوابی داو ه: وە ه لێ کموو سە لام و رە حمە تلاهی وە بەرە کاتوو، بە خێر بێ کاک مستە فا. ئەو ه لە کو ی بووی؟

مستەفا گوتی: بابە گیان ئە تۆ چۆن لە بەر مە ن هە ل دە ستی، فەر موو فەر موو. دیسان بابی بە روا لە تی فەر مییەو ه پرسیاری کرد: دە لێ م ئەو ه جە نابی مە بارە کتان لە کو ی بوون؟

مستەفا بە سپایی گوتی: لە ئیمتیحانی بووم. بابی دە ستی بە گو ییی گرت و گوتی: لە بەر هاشە ی بای، حالی نابم. نایە پی ش ئی.

مستهفا چووہ پیچی و قیت له پیش بابی راوہستا. بابی پرسیری کرد: بۆ چووی؟

- چووم بۆ ئیمتیحانی.

- ئەدی نەتدەزانی ئەمن له سەر سەفەرم؟

مستهفا نەیدەزانی بۆ چی و چ ولامیک بداتەوہ. پیخۆش بوو کەسیک لەوێ بۆ و بۆی بپارێتەوہ. بەلام غەیرە کاکێ کەسی دیکە لێ نەبوو، ئەویش بەو وەزعیی مستەفا خۆشحال بوو و بزەیی دەهاتی. مستەفا بە ئاکاری کاکێ زۆر تورەبوو و رقی هەستا بە شیوەیەکی تووند ولامی بابی داوہوہ و گوتی: جا ئەمن چووزانم، نەوہلآ نەمدەزانی!

بابی پرسیری کرد: ئەدی نەتیجەیی ئیمتیحان چ بوو؟

- چووزانم خۆ وازوو مەعلووم نابۆ!

لەوکاتەدا، بابی بە هەموو قەوہتی خۆی، یەک زللەیی لێداو و گوتی: دەپرو ئەوہ بۆ تەجدید قبوڵ بووی.

مستهفا بنانگوێی تەزیبوو و دەزرینگاوہ و ناپەرەحت لەولای راوہستا. سەری لەبەرخۆی نا و کۆلی گریانێ هەستا. زۆری زگ بە خۆیی سووتا. بە بزەو پیکەنینی کاکێ ئەوہندەیی دیکە توورە بوو.

تورە و تەوسەن

لە لاپەرەیی ۱۷۹ کتیی "بوومە میلیۆنێر" لە نووسینی عەلی حەقیقی دا هاتووہ: سالیکی بابم (مامۆستا حەقیقی) کە میوانی عومەرخان دەبۆ. بۆ گەرانیوہ بە جیبی عومەرخان کە کورپکی تورەیی هەبوو، جیبەکی لیخوڕبوہ. دەیانەوێ بینەوہ بۆ بۆکان. جا دەیگوت جیبەکی لێ نووسرابوو: تەوسەن! بابیشم گوتبووی ئەتۆ توورە و جیب تەوسەن! ئەوہ چۆن دەبۆ؟

جاوید شا

ئاشنايەكى عومەر خان ساواكى بوو و دەگەل عومەر خان جەفەنگیان هەبوو. رۆژی ٦ ی رێبەندان سألرۆژی شۆرشى شا، عومەر خان لە مەهابادى میوانى ئەو دەبى. بە بۆنەى ئەو رۆژه، شار شلوق بوو و دەولەت خۆپیشاندانى جەماوەرى سەرانشەرى پیکهینا بوو و متینگىكى گەورە ساز کرا بوو. عومەر خان تەختە نەردى پىخۆش بوو و زۆر چاکی دەکرد و دەگەل ئەو ئاشنايەى پیکهوە دەست دەکەن بە تەختە کردنى. ئاشنا شالوارىكى تەنگى لە بەر دابوو و راحت نەبوو هەر ئەولای کردو. لەو جموجۆلەدا ئاشنا، یەکی لێهەر دەبى، بەلام وەسەرخۆى ناھێنى و دەنگ ناکا. عومەر خان دەست رادەگرێ و مۆرەى هەلناوێ. ئاشنا روو لە عومەر خان دەکا دەلى: دەى فەرموو کایە کەت بکە.

عومەر خان دەلى: زۆرم پى سەیرە؟

ئاشنا دەلى: چت پى سەیرە؟

عومەر خان دەلى: غەیرە من و تۆ لەو دیوەدا خۆ کەسى دیکەى لێنێی؟

ئاشنا دەلى: نا کەسى دیکەى لێنێه.

عومەر خان دەلى: ئەدى ئەو جاوید شایە چ بوو؟

ئاشنا دەلى: بێدەنگ بە با زبانت نەبرن.

عومەر خان دەلى: جا ئەگەر دارىکیان لە قوونى تۆ برى با زبانی منیش

ببرن.

ئەو قسەى بە گوێ مەمورانى ساواکی گەشت بوو. رۆژیک عومەر خان دەچتە مەهاباد و بە خەيابانى شاپوور دا تێدەپەرى. لەوبەرى خەيابان ساواکیکان دەیینن و بانگی دەکەن. عومەر خان کە دەیانینی زۆر نیگەرەن دەبى و بە ناعیلاجى دەچى بۆ لایان. بەخیر هاتنى دەکەن و یەکیان دەپرسى ئەرى عومەر خان رۆژی ٦ رێبەندان لە کوێ بووى؟ عومەر خان دەزانى کە مەبەستیان چىیە و بەرپیک هەترە دەروا و دوايە بە ناعیلاجى و نیگەرانییەوه

دهلئ له ماله ئهو ئاشنايم بووم. دوايه ساواکيه کان به پيکه نينه وه لئي
 ده پرسن، چوو ده کرد؟
 عومه رخايش ههر به نيگه راني و به مينگه مينگه وه دهلئ: ته خته
 نه دزمان ده کرد.
 ساواکيه کان دهلين دهی له ته خته که دا چ قهوما و ئیدی دبئ به پيکه نيين.

چای چاک

جاريک عومه رخا بۆ ماله خوئی له شاری چای کړیوو. چایه که زۆر خراپ
 بوو. نه بنه ماله، نه میوان و نه کړیکاری مه زرايه کهس نه یده خوارده وه و
 بۆنی زۆر ناخوښ بوو و هه موو لئي وه زاله هاتبوون. دواي ماوه يه که
 عومه رخا نیازی شاری ده بی و له مالی هه موو تکای لیده کهن که چای چاک
 بکړی. عومه رخا نیش بلینی دده که چای چاک بکړی. ئه وکات چای "به م
 به ئی" که ئی هیندوستان بوو، زۆر به ناوبانگ بوو و عومه رخا ده چته شار

و دهیکړې و دهگړېتهوه. کارداريکی ژنيان هه‌بوو، به‌رهو پيري دې و به‌خير هاتنی ده‌کا و ده‌لې چای چاکت هیتناوه؟
 عومه‌رخان ده‌لې: باشتړين چام هیتناوه.
 کارداره‌که ده‌لې: چای کوښه؟
 عومه‌رخان ده‌ستیک بو لای خوارې دريژ ده‌کا و له باتی بلن چای "به‌مبه‌ئی" کړيوه، ده‌لې: چای ته‌وجاره چای "ته‌م به‌ئنه". و چای چاکه.
 کارداره‌که ده‌لې: حه‌ک به‌خيرپييه‌وه وه‌لا ته‌وه شتی چاکه.

چه‌پره‌وی

له رووداوپکی هاتوچو دا، کورپکی عومه‌رخان که باوه‌پري قوولې به‌پيري چه‌پ هه‌بوو، له تارانی به‌شيويه‌ک زور سه‌خت بريندار بوو و زوربه‌ی ئيسقانه‌کانی له‌شی ئازاری ديووو يا شکا بوون. ده‌ييه‌نه نه‌خوشخانه و ماوه‌په‌کی زور له‌سهر ته‌خت ده‌که‌وې و گیانی له‌گيچی ده‌گرن و هه‌ليده‌به‌ستن. به‌بلاو بوونه‌وه‌ی ته‌وه‌واله زور که‌س له‌خزمانی، له‌مه‌هاباد را بو سهردانی ده‌چنه تارانی، يه‌ک له‌وان بابی بوو. کاتيک که عومه‌رخان ده‌گاته تاران، خه‌لکيکی زور له‌لای کوره‌که‌ی بوون. ته‌وان ريگای بو در ده‌ده‌ن و چاوه‌پروان ده‌بن که بزنان هه‌لسوکه‌وتی عومه‌رخان چون ده‌بی و له‌گه‌ل کوره‌که‌ی ده‌لې چی.

عومه‌رخان له‌وه‌زعی کوره‌که‌ی ده‌پرسې که چونه و کوپې زور ديشې و کوپې شکاوه. ته‌ویش به‌نوزو نوز و به‌حال ده‌لې: لای راستم ژانی زوره و ديشې و شکاوه.

عومه‌رخانیش به‌بزه‌وه پي‌ده‌لې "کورم ته‌وه‌نده‌ت چه‌پره‌ويت کرد هه‌تا به‌لای راست دا که‌وتی" ئیدی ده‌بيته قاقا و پيکه‌نين.

حافز

عومه‌رخان له‌گه‌ل که‌سیک به‌ ناوی عه‌لی زۆر دۆست و دائیم سه‌ردانی یه‌کتريان ده‌کرد و پیکه‌وه جه‌فه‌نگیان هه‌بووه. کاک عه‌لی چاوێکی زه‌ده‌دار بوو و نه‌یده‌دیت. روژێکی عومه‌ر خان میوانی ئه‌و دۆسته‌ی ده‌بی و له‌ کاتی نانی نیوه‌پۆیه‌ دا ۳ حافز وه‌ژوور ده‌که‌ون. دوا‌ی ئه‌وی کاک عه‌لی یارمه‌تیان پێده‌کا، پێانده‌لێ که‌ هه‌تا نانی نیوه‌پۆیه‌ نه‌خۆن نایه‌لێ برۆن. ئه‌وانیش زۆریان پێخۆش ده‌بی و ده‌مینه‌وه و نه‌هار ساز ده‌بی و هه‌موویان پیکه‌وه ده‌چنه‌ سه‌ر سفره‌ی (که‌ولێ نانی). عومه‌رخان له‌سه‌ر سفره‌ی ده‌ست بو خواردن نابا و ده‌ست ده‌کا به‌ پارانه‌وه و دوعا خوێندن. کاک عه‌لی و حافزه‌کانیش نانی ناخۆن و له‌به‌ر وی هه‌ر راده‌وه‌ستن. کاک عومه‌ر هه‌ر دوو‌عیان ده‌کا و ته‌واوی ناکا. کاک عه‌لی که‌ ئه‌خلاقی عومه‌رخانی ده‌زانی بو‌ی سه‌یر ده‌بی و روو ده‌ عومه‌رخان ده‌کا و ده‌لێ ئه‌و دوعا و پارانه‌وه‌ت له‌ چیه‌، یانی ئه‌تۆ ئاوا شوکرانه‌ بژیری؟ ده‌ی نانی بخۆ سارد ده‌بیته‌وه. عومه‌رخان ده‌لێ: ئه‌نگۆ فه‌رموون ئه‌من چه‌لێ هه‌ر شوو‌کری خودای ده‌که‌م. کاک عه‌لی ده‌لێ: جا خودا چی داوه‌ به‌ تۆ که‌ شو‌کری ده‌که‌ی؟ عومه‌رخانیش ده‌لێ: خودا چۆن چی داوه‌ به‌من؟ ئاخ‌ر ئه‌وه‌ نییه‌ ئیوه‌ به‌ چواران چاوێکو هه‌یه‌، ئه‌منیش به‌ ته‌نیا دوو چاوم هه‌یه‌، چۆن شو‌کری خودای نه‌که‌م، ئێعمه‌ت له‌وی گه‌وره‌تر؟

حه‌مه‌لی

یه‌کیک له‌ خزمانی عومه‌رخان، هه‌مه‌لی بوو و زۆربه‌ی کاته‌کانیشی له‌ مسته‌راحێ بوو. یه‌کیک بژارد بووی که‌ دوا‌ی ده‌ست به‌ ئاوگه‌یشتن، زیاتر له‌ ۲۸۰ جار ده‌ستی شوتۆته‌وه. ئه‌وه‌ کابرایه‌ پیکار ده‌بی و روژێک ده‌چته‌ لای عومه‌رخان و ده‌لێ ئه‌تۆ دۆست و ناسیاوت زۆره‌ و تکا‌ی لێده‌کا که‌ کارێکی بو‌ ببینیته‌وه و دايمه‌زینێ. عومه‌رخان ده‌لێ که‌ مۆله‌تییکی بدات و دوا‌ی

جوابی لی ده تیریتته وه. پاش ماوه یه ک عومهرخان بانگی ده کا و ده لی بی، کارم بو دیوته وه. کابرا دیتته لای و زوری سپاس ده کا و ده بهری ده مرئی و ده پرسئی که کاره که له کوئییه و چیییه و مانگانه ی چهنده؟ عومهرخانیش ده لی: چونکه خوینده واریت زور له خواریییه و زور بهی کاته کانیش ههر له مسته پراچی، له باتی روکئی ۲ "به شی ئه منی و پاراستن له ئه رتهش دا"، له روکئی گوو داده مه زری، به لام ئه وهی چاکه ههر چه ندی پیت خوش بی، ده توانی له حقو قه کهت (مانگانه کهت) به رداشت (هه لگری) بکه ی.

خالی یان دالی

خالی عومهرخانی ئه میری له مه هاباد ده ژیا. ته مه نی له سه ری و زستانان ده چوو بو "ده وه شار" و زور جار تا به هار له ماله عومهرخان ده ماوه و زوری ریژی لیده گیرا. ئه وه ههر جارئی که ده گه پراوه بو مه هاباد، قازیکی یان قه لیکی له عومهرخان وه ده گرت و ده گه ل خو ده یبرده وه. زستانیک به فر زور باری بوو و ریگا نه بوو و خال زور ماوه. پاش ماوه یه ک ریگا کرانه وه و خال چوو له لای عومهرخانی گوتی: ده پرمه وه.

عومهرخانیش گوتی: زور باشه خاله گیان خودات له گه ل بی، زور خوشمان رابوارد. هیوادرم گلیت نه بی.

دوایه خال رووی له عومهرخان کرد و گوتی: ئه دی قه لیکی، قازیکی، شتیکم ناده یه ی؟

عومهر خانیش هه وه له ی گرتنی قه ل و قاز و ئه وه راپسان داپسانه ی نه بوو، گوتی: خاله گیان، ئه وه قه ل و قاز و مریشکه کان له هه سارین برو یه کیان بگره.

قه ل و قاز له هه ساری دانیان ده خوارد و خال وه نیویان کهوت و راپسان داپسان و قار و قور و قریوه تیخستن. یه کی ده گرت و هه لیده سه نگاند و دایده نناوه و پری به یه کیکی دیکه دا ده گرت و تاقی ده کرده وه. عومهرخان

له په نجه رهي را ههر چاوى لیده کړد و بهو وه زعه زور تورې بوو و خالیش ههر قه ناعه تی نه ده هیښا. عومه رخان تاقه تی نه ما و سه ری له په نجه رهي هیښاده ر و گوتی: ئه ری ئه تو خالی یان دالی؟ ئه گهر خالی ده یه کي بگړه و پرؤ، ئه گهر دالیشی با ئه من ئه و تاپړه ی بیڼم و گووله یه کت پیوه نیڼم. خال بهو قسه یه تورې بوو و چهنه سالان نه چووه بو ده وه شاری.

خامی خامی

یه کیک له هاوسه ره کانی عومه رخان نیوی "خانم" بوو و ئه گهر بانگیان کړد با، ده یان گوت: خامی خامی. جاريک خانم نه خوش ده بی و عومه رخان ده ییاته تارانی بو لای دوکتوریکی ژن. دوکتوره که زور جوان بووه و له عومه رخان ده پرسئ: نیوی چییه؟

عومه رخانیښ ده لی: خامی خامی. دوکتور حالی نابی و ده لی: مه به ست چییه؟ عومه رخان ده لی: ئه وه نیوی خامی خامی به لام به ههر دوو خانمان، خامیکی وه ک تو یان تی نابی.

خاوه ر

روژیک عومه رخان به ته ما ده بی پروا بو مه زرایه. به لام کوره کان له مال نابن تا به ماتوړس کلیتی بیه ن. عومه رخان ده چته کولانی نیو دی و تووشی کوریکی ده بی که ماشینی خاوه ری پی بووه و خوشکیشی نیوی خاوه ر بووه. کوره ده لی: عومه رخان وهره بو کوی ده چی تا بتگه ییڼم.

عومه‌رخان سپاسی ده‌کا و ده‌یه‌ه‌وئی سواری ماشین بی، لاقی
 هه‌لده‌خلیسکی و دی بکه‌وئی. کوره‌ده‌لئ: عومه‌رخان وادیاره‌ئه‌وه‌یه‌که‌م
 جاره‌سواری خاوه‌ری ده‌بی؟
 عومه‌رخان ده‌لئ: ناوه‌لا‌ئه‌وه‌دووه‌م جاره‌سواری خاوه‌ری ده‌بم.

خوشک شوویی

له‌یه‌کیک له‌مه‌یدانه‌کانی شاری مه‌هاباد که‌سیک، فۆرمی دوکانه‌که‌ی
 ده‌گۆرئی و ده‌یکا به‌خوشک شوویی. عومه‌رخان له‌گه‌ل‌ئه‌و‌پیاوه‌دۆست بوو
 و هه‌موو جارئی ده‌چووه‌لای و چایه‌کی له‌لا‌ده‌خواردوه‌هه‌روژیک که‌به‌ویدا
 تیده‌په‌ری، دوکانه‌که‌ناناسیته‌وه‌و ته‌ماشای ده‌کانووسراوه‌"خوشک شوویی".
 عومه‌رخان ده‌یه‌ه‌وئی بروا، کابرا بانگی ده‌کا و عومه‌رخان ده‌چیته‌ژووری.
 سلاوئی ده‌کا و ئه‌گه‌ر ته‌ماشای ده‌کا، ژتیکی زۆر جوان و پیاویکی زۆر ناحه‌ز،
 له‌ژووری راوه‌ستاون. عومه‌رخان دوا‌ی چاک و خوشی له‌دۆسته‌که‌ی ده‌پرسی
 که‌ئه‌وانه‌کین؟

دوکانداره‌که‌ولام ده‌داته‌وه‌و ده‌لئ: ئه‌وه‌خوشکمه‌و ئه‌وش
 میرده‌که‌یه‌تی.

دوا‌ی ماوه‌یه‌ک قسه‌و و جه‌فه‌نگ، ساحه‌بی دوکانه‌که‌له‌عومه‌رخان
 ده‌پرسی ئه‌و‌نووسراوه‌یه‌ت‌پێچۆنه‌و ئاماژه‌به‌تابلۆی "خوشک شوویی" سه‌ر
 ده‌رکه‌ده‌کا.

عومه‌رخانیش رووی ده‌خوشکی کابرای و میرده‌که‌ی ده‌کا و ده‌لئ:
 هه‌رچه‌ندی خودا‌حه‌ز ده‌کا خوشکه‌که‌جوانه‌، به‌لام وه‌لا‌شوکه‌ی هه‌یج‌نیه‌،
 دوو‌قرانان‌نایه‌نئ.

خوئی لی خستوومه سهر پشت

خانمیکي به دهسته لاتی ناوچه، ئاغای گوندیکي گهوره بوو. سالیکی زستانه که ی سخت ده بی و مه ترسی له بهین چوون و قرانی مه پ و مالات دیته گوړی و عومه رخنایش راده سپریته ئه و خانمه که تفاق ی پ بفروشی. راسپارده ده چی و ده گه پرتته وه، به لام وه لامی ته واو ناهینیتته وه و عومه رخان نازانی که پیی ده یفروشی یان نا. خه لک له عومه رخان ده پرسن که چ بوو تفاق په یدا کرد؟ ئه ویش ده لی: وه لا خانم لیم که وتوته سهر پشتی، نازانم ده لی ئا یان نا.

خویری و ویری

له لاپه ره ی ۱۳۶ کتیی "بوومه میلیوئیر" له نووسینی عه لی حه قیقی دا هاتووه: سالیکی جه معیک له لای عومه رخانی ده وه شاری (که هه م قسه خو ش بوو هه م نوکته سه نج)، باسی که سیک ده که ن که گو یا له باری هه ل سوکه وت و ژیان و یارمه تی ده رییه وه خویری بوو، ناسراویش بوو. ئه و جه معه که باسی ئه و شه خسه ی ده که ن ده لین خویرییه و هیچی له گه ل ناکری. له عومه رخان ده پرسن ده لین ئه تو نه زه رت چییه بو ئه و شه خسه؟ ئه ویش ده لی من پیم خویری نییه. جه ماعت پیان سه یر ده بی، ده لین: چو ن؟ ئه ی نه زه رت چییه؟ ده لی ئه من پیموایه ئه و کابرایه ویرییه نه خویری. ده لین ویری چییه ده غیلتم بم؟! کوړه ده لی: ویری ده ره جه یه ک له خویری پایینتزه! به بروای من ئی وا نابی بلئی خویری، خویری جاروبار شتیکی تیدا ده هیلیتته وه به لام که به ده رجه ی ویری گه یی، هیچی تیدا ناهیلیتته وه.

دهوره

عومه ر خان سه گیکي ده بی. روژیک ئه و سه گه به دوا ی راوچی یان دا ده چته ئاوایه کی دیکه و و ئیدی ناگه پرتته وه بو مالی. ماوه یه ک دواتر، روژیک

دۆستیکى عومهرخان به ناوى مام رۆسته م که که سایه تیکى گه وره و ویچوو بوو، له ئاوايى قۆرغانى له میوانیکى دا به ته شهروه به عومه رخان ده لئى: ئه گهر نانت نییه و سه گت بۆ به خێو ناکرئ، با تايه کت ئارد بۆ بنێرم. عومه رخان ولام ده داته وه و ده لئى: نا ئه و له برسان نییه، ئه وه ناردم تا ده وه ره ببینی.

میوانه کان ده لئى: ده وه ی چی؟

عومه رخان ده لئى: ده وه ی خو پێدادان (گۆیا جارێک یه کێک له برازاکانى مام رۆسته م، مه ڤى له مه زرای یه کێک له ئاغا یانى گوندیکى جیرانى کرد بوو. ئه وانیش پیاو ده نێرنه تا ئه و که سه بگرن و قوڵ به ستى بکه ن و بیبه ن و ته مبی بکه ن. مام رۆسته م له سه ربانى ده بی و له دورا ئه وان ده بینى و به خێره اتیان ده کا. ئه وانیش ده لئى هاتووین فلانه که سی بگرین، زیانى کردوه و بیبه یین).

مام رۆسته م ده لئى: جا سه گبابینه لێره را خوو پێداده م یا بۆ بیمه خواری؟

دایکتم هیناوه

جارێکى عومه رخان بۆ سه ردانى دوو کوره که ی که پێشمه رگه ی حیزبى دیموکرات بوون، له گه ل چه ند که سی دیکه له دایک و بابى پێشمه رگه، چوونه مه قه ڤى حیزبى دیموکرات له کوردستانى باشوور. عومه رخان له گه ل خو ی دایکى پێشمه رگه یه کى برد بوو تا ئه ویش چاوى به کوره که ی بکه وئى. که سوکارى پێشمه رگه کان به دیدارى کوره کانیا ن شاد بوون. ئه و ماوه یه عومه رخان و دایکى ئه و پێشمه رگه یه پیکه وه بوون و عومه رخان زوو زوو له مه جلیسان دا به کوره که ی ده گوت: ئه من دایکتم هیناوه.

خه لک پیده که نین به لام کوره له خو شى دیتنى دایکى هو شى نه بوو، حا لى نه ده بوو و هه ر سپاسى کاک عومه رى ده کرد و ئه ویش هه ر ده یگوت: ئه من دایکتم هیناوه.

دهوه کیشان

عومه‌رخان له هه‌ره‌تی جه‌وانی دا ئاشقی کچی‌کی زۆر جوان و شوخ و شەنگ و له‌بار ده‌بێ. رۆژیک که له مه‌زرایه‌ را ده‌گه‌ریته‌وه، ده‌بینی ئه‌وه کچه‌که قه‌لاغی تیک داوه و خه‌ریکی ده‌وه و که‌مره‌ کیشانه. عومه‌رخان ده‌چته‌ لای و سلاوی لێده‌کا و ده‌پرسی ئه‌وه چ ده‌که‌ی؟ کچه‌ ده‌لێ: ئه‌وه ده‌وه‌ی ده‌کیشم، جا به‌ ناشکوری نه‌بێ به‌شی ئیمه‌ هه‌ر ئه‌و کارانه‌ نییه‌؟

عومه‌رخان ده‌لێ: ئه‌منیش یاریده‌ت ده‌ده‌م.
کچه‌ ده‌لێ: ئایه‌رۆ، خه‌جالت و رووسیا خۆم چۆن شتی وا ده‌بێ؟ ئه‌و کاری تۆ نییه‌ ئابروومان ده‌چی عه‌یبه‌ بۆ تۆ.
عومه‌رخان ده‌لێ: ئاخ‌ر گۆله‌که‌م ئه‌تۆ ده‌وه‌ی ناکیشی؟
کچه‌ ده‌لێ: با عومه‌رخان. ئه‌من ده‌وه‌ی ده‌کیشم.
عومه‌رخانیش ده‌لێ: ئه‌منیش هه‌ر ئه‌و کاره‌ی ده‌که‌م، ده‌وه‌ی ده‌کیشم، بۆ عه‌یبه‌ خۆ دنیا خراپ نابێ؟

(تییینی: ئه‌و بابته‌ی سه‌ره‌وه، شیوه‌ی هه‌ز لێکردویی عومه‌رخان بوو، بابزانین شیوه‌ی هه‌ز لێکردوویی مسته‌فای کوری عومه‌رخان چۆن بووه.)
مسته‌فای ئه‌میری ده‌گێڕیته‌وه: ته‌مه‌نم زۆر نه‌بوو له‌ ئاوا‌یی خۆمان (ده‌وه‌شار) ئاشقی کچی‌کی بووم نه‌مه‌زانێ چوونی پیلیم که ئه‌وه ئه‌من ئاشقی ئه‌وم و ئه‌وه بو‌ی شیت و شه‌یدا ده‌بم. هاوینی، وه‌ختی ده‌سکه‌نه‌ی نو‌کان هات. بۆخۆمان وێرانه‌ ده‌گه‌یشتن هه‌لیقه‌نینه‌وه و ده‌بوو هه‌ره‌وه‌زمان کرد با یان پوولمان دا‌با و هیندیک که‌سمان به‌کری گرت‌با. کریکار گیران و قه‌راردرا که به‌یانی چۆن ب‌روین بۆ مه‌زرایه. یه‌کیک له‌و که‌سانه‌ی که ده‌هات بۆ ده‌سکه‌نه، ئه‌و کچه‌ بوو که من ئاشقی بووم. ئیمه‌ که‌ریکمان هه‌بوو، به‌یانی زوو جلم کرد و تی‌پیکم پێدا‌دا و شته‌کانم تێهاویش‌ت. ئه‌و رۆژه‌ بام

له مال نه بوو و شهویش نه ده هاته وه. له ده لی خوّم دا گوتم بو رادیوکه ی نه بم. له مه زرایه گوئی له گورانیا نه گرین. رادیوکه زه لام و کون بوو و چه نه باتری ده خوارد، خیرا له تیپه کهم نا و ده گه ل کاروانه که به سواری که ری و هریکه وتین. هه رکس له گه ل یه کی دیکه به ریگایه دا به قسه کردن ده ریشتن. تا گه یشتینه مه زرایه، که ره کهم له شوینیک به سته وه و رادیوکه م ده ریئا و راست چوومه لای نه و کچه ی که خوّم ده ویست و رادیو مه هابادم کرده وه که نه وکات به رنامه ی خوشی هه بوو. که ده نگم دایه، سهید ره حیمی قوره یشی بوو که گورانی "به ئاسمانه وه نه ستیره م دیوه ی، له باغچه ی به هار گولم چنیوه ی" ده گوت.

ناهه نگیکی خو ش بوو من مه ست و سه رخو ش و خو شحال بووم. له دلی خوّم دا ده مگوت نا نه و جار گرتی و نه و کچه که دلی ده دا به من و ئاشقم ده بی. خیرا به ره که مان له ده سکه نه ی نوکی گرت و ده ستمان به هه لقه ندنه وه کرد. کچه یه کی شووشی له باری ته رده ستی زور ئازا بوو، هه ر وه پیش ده که وت. هه موو جار ی رادیو به جی ده ما و ده بوو بو ی بگه ریتمه وه و نیزیکی که مه وه. نه من پسا بووم هینده ی رادیوکه ی راگو یزم، به لام خو شحال بووم له وه ی که به و رادیویه کچه که م غافلاندو وه و حالیم کردو وه که خوّم ده وئ و پیمو ابو نه ویش ئاشقم بووه. نیوه رویه نان و چایه کی سوو کمان خوارد و که میک ئیستر احه ت کرا و ده ست کرا وه به ده سکه نه و هه تا لای ئیواری، هه ر نوکمان هه لقه ندنه وه. له ئیواری دا ده ستمان هه لگرت و شته کانم کو کرده وه و له تیپری نان. وپرای نه وان نه منیش سواری که ره که بووم و رادیوکه شم له سه ر کو ش خوّم دانا به پیش کاروان دا وه ریکه وتم. هه ستم به خو ش ده کرد و هه ر له خه یالی نه و کچه دابووم و له به ر خوّمه وه ده مگوت نه ری بلئی حالی بوو بی که نه من خوّم ده وئ؟ دوایه به یادی بابم که هه موو روژی رادیو له ندنه ی ده گرت، رادیو له ندنه م گرت و بی نه وه ی بوخوّم چاکی لی حالی بم و یا بزانه که خه لکه که پییانخو شه، ده نگم دایه. خه لکه که

ماندوو شه تهك ببوون. ههركهسه له خهياښك دا بوو و قسه يه كي ده كرد و
 ټاوا ورده ورده به دوامدا ده هاتن. راديو لهندهن ده يگوت به لام خودام
 شاهيده نه مده زاني ده لږ چي و ههر هو شم لږي نه بوو. ټه من به جورېك
 ټاشق ببووم كه ههر له خهياښ ټه و كچه دا بووم. جارجار ټاورپېكم ده داوه
 بزنام له دواوه يه و چ ده كا. ټه و يش ورده ورده ده هات و ټه وه ي ټاشق نه بوو،
 ټه و بوو. له و وه زعه دا نيزيك به مالان ببووينه وه. كه ر گوږ به ردابووه و بڼ
 خهياښ به ريگادا ده رويي. ده تگوت ټه و يش له خهياښ يه كيكي دايه و وهك
 من ټاشق بووه، يان گوږي بو هه واله كاني راديو راگرتووه. له و وه زعه دا له
 قه راغ ريي، له نيو پنچكيك دا له نه كاو چوره يه ك ده رپه ري و له فېرپه ي بالي
 دا. ټه من قوشقي بووم و ډلم دا خورپا و ده تگوت ټاېرم پيوه ده نښ. كه ر
 زنده قې چوو و له ترسان راپسا و پاشي له حه وا كرد و به هه موو قه وه تي
 خوي هه لي هاويشتمه حه واي و جوتيه كي هاويشتمې كه ټه گه ر وي م
 كه وتبا، ناني زيندوانم نه ده خوارد. ههر له حه واي دا بووم كه كه ر كوره گوږ
 بوو و به چوارنال به ره و ټاوايي ټيټه قاند. ټه من به لايه ك دا و راديو به لايه ك
 دا، رمبه مان له حه رزي هښا و له ټوژي و خوځ دا ون بووين. باتريكان ههر
 يه كه بو لايه ك هه لداشتران و ده نكي راديو لهندهن كپ بوو.

خه لكه كه به غاردان گه يشتنه سهرم و ټاشقه رووته يان هه لگرته وه و
 ته كانديانم و ټه حواليان پرسيم، كه كويم شكاهه و ټايا ټه زيه تم ديوه يان نا؟
 ټه من زور نيگه راني راديو و ليداني بابم بووم، گوتم: كوره له وه ي گه ريڼ،
 راديو كه ي بښن بزنان شكاهه يان نا؟

كه ر كه سووك بار ببوو وهك باي سهرسهر، چوار نال، غاري ده دا. دوور
 كه وتبووه و خه ټيكي توزاوي به دواي خوځي دا راده كي شا.

ټه من گيانم كوترا بوو و ده سته كانم هه مووي داروشابوو و هه موو گيانم
 ټوژ و خوځ بوو. له ترسي راديو ي بابم و له خه جاله تي كچه ي سهرم
 هه لنه ده هات. ټه و هه موو پوژ و ټيفاده و عيشق و خو شه ويستي نه ما. گيانم

زۆر دېشا بەلام له ترسى ليدانى بابم، دله كوتهم بوو و هر بيرم له راديوكه ده كرده وه و له بهر خودا ده پارامه وه كه نه شكابى.

خه لكه كه گوتيان: كوپه له راديوى گهړى بوخوت چوونى؟ ئاخر نه وه وه ختى خه بهران بوو؟

راديؤ له توز و خول دا ون ببوو، باترييه كان ههريه ك بو لايه ك هه لداشترابوون. كوڤان كرده وه و هينايان. باش بوو راديؤ نه شكابوو و هه ر كه ميك داروشا بوو. باتريان تياوويشته وه و لهندهن ده ستى به قسان كرده. زور خوشحال بووم وه ك هيچ نه قه ومابى. ورده ورده به راديويه كى گه وره وه چوومه وه مالى. كه ره كه زور پيش من گه يشبووه مالى، جل و بهر و تيريان ليكرد بووه. دايكم له هه ساري بوو و نيگه ران بوو كه بو كه ره كه چوو بووه به لام نه من نه گه يشتبوومه وه. هه ر كه نه منى ديت هات به نيگه رانييه وه هات بو لام و گوتى: كوپه روله گيان نه بو واتلپهاتووه؟

گوتم: نه و كه ره مه سخه ريه به ريدامه وه. به لام نه وه هيچ نيبه، نه رى بابم نه هاتوته وه؟
گوتى: نا.

گوتم: باشه نه و راديويه ي خاوين كه وه به خوداي بابم بزاني هه ر ده مكوزى.

دايكم به ناره حه تى گوتى: باشه روله نه وه ت بو بردبوو؟
گوتم: چووزانم.

به شينه يي راديويان خاوين كرده وه. دواتر بابم پييزانى و بانگى كردم و كه ميكم لى توره بوو.

نه من ته نبى بووم و قه ت راديوم نه برده وه بو مه زرايه. دواى ماويه كى زور، تازه كچه كه زانيويه وه كه نه و روزه كه كه ره كه هه لهاويشتم، نه وه نه من ئاشق و گيروده ي نه و ببووم.

دوو سی سی

زاوایه کی عومه رخان داوا له ئیداره ی دامپزشکی ده کا که مه مموور بچن و ده رزی له ولاغه کانی بدن. له ئیداره ی دامپزشکی را که سیک ده چن و له هه ساری گاران کو ده که نه وه و زاوای عومه رخان سه ری جوانه گایه کی ده گری و کارمه ندی ئیداره که ی ده یه وه ی ده رزی کی لیدا. جوانه گا خو ی راده پسینی و له باتی ده رزی له سمتی جوانه گا بکه و ی وهرانی زاوا ده که و ی و یه کجی چوکی به قه را گوژه یه ک هه لده مسی و وه شه لین ده که و ی.

دوا یه زاوایان به هه نگله شه له و به سه یاره ی برده لای عومه رخانی. مه ممووری ئیداره ده ترسی و له لای نه و زور داوای لیوردن ده کا و ده لی: شتیکی وانه بوو هه ر دوو سی سی بوو.

عومه رخانی ده لی: زاوا که ت لی سه قه ت کردووم. نه وه ی نازانم، به لام لی ت روون بی نه و دوو سی سی یه ت لی هه ر ده ده مه وه.

دوو قه ن

له ته منی کو ماری ئیسلامی دا حیزبی دیموکرات چهند جار ئینشعابی تی که وت و ریزه کانی حیزب لی ک دابران و هه ر ده سته به لایه ک داکه وت و به شیک نا ئومید و ری گای هه نده رانیان گرته به ر و که سانیکیس بو کاردی پیناسه یان ناسنامه یه ک، له ده رکه ی نه م و نه و ری که خراویان ده دا بو نه وه له ده ست ده زگای نه من و موخا براتی سه دام به دوور بن. له وکاته دا عومه رخان سه ردانی دوو کوپه که ی کرد که پیشمه رگه ی حیزب بوون و له لایه ن کادر و ریه رانی حیزب ری زکی تایبه تی لی گیرا.

دوا ی چهند روژ مانه وه، روژیک عومه رخان، له سه ر نه و لی ک دابران و جو بی وونه وانه که زوری پیناخوش بوو، رووی له کادری کی حیزب کرد و گو تی با نه قلی کت بو بگپر مه وه: جاری کی چوومه تارانی، گو تی ان شیر یان بو با غچه ی ناژه لان هی ناوه. نه منیش زورم پیناخوش بوو شیر ی بینم. نه وکات بلی تی شوینی

شیره که ۲ ته‌مه‌ن بوو که بۆ ئه‌وکات پاره‌یه‌کی زۆر بوو. پاره‌که‌م دا چوومه ژوورئ. ئه‌گه‌ر چووم چ بېنم. شیریک‌کی لی بوو، له پشيله که‌میک گه‌وره‌تر، کز کز. له برسان هه‌ر لاکه‌ی سه‌ری ده‌هات. زۆر په‌شیمان بوومه‌وه، پاره‌یه‌کی زۆرم چوو بوو، ها‌مه‌ ده‌ری. به‌لام باش بوو به‌و دوو ته‌مه‌ن له قووونی شیري گه‌یشتم که هیچ نییه.

عومه‌رخان دوايه‌ رووی له کاده‌که‌ی حیزب کرد و درێژه‌ی پێدا و گوتی: ئیستاش به‌و سه‌فه‌ره‌ له قووونی ئیوه‌ش گه‌یشتم و بۆم ده‌رکه‌وت که وه‌زعه‌که‌و چه‌نده‌ خراپه.

دوور خرا‌نه‌وه‌(ته‌بعید)

رێژیمی ئێران دوا‌ی به‌ربه‌ره‌کانیک‌کی زۆری پێشمه‌رگه‌، له ناوچه‌کانی مه‌هاباد و بۆکان، توانی ده‌ست به‌سه‌ر هێندیک شوین دابگرێته‌وه‌ و دیسان حوکمی ره‌ش و نگریسی خو‌ی داسه‌پێنی. یه‌که‌م کاری رێژیم ئه‌وه‌ بوو که ئه‌و که‌سانه‌ که‌س و کاریان پێشمه‌رگه‌ بوو له‌ زیدی خو‌ی هه‌لقه‌نی و بۆ شوینه‌ دوورده‌ست و بیابانه‌کانی ئێران دووریان خاته‌وه‌. یه‌کیک له‌و که‌سانه‌ که‌ له‌و لیسته‌یه‌ دابوو عومه‌رخانی ئه‌میری بوو. رۆژیک له‌ ئیداره‌ی ئیتلاعاتی سپای پاسدارانی میاندواو را داوایان کرد که عومه‌رخان بچ‌ی بۆ ئیتلاعات و پاسداریک به‌ ناوی عه‌لی، کاغه‌ز و قه‌له‌می له‌ پێش دانا و گوتی: ئه‌تۆ دوور ده‌خرییه‌وه‌، به‌لام ده‌توانی دیفاع له‌ خۆت بکه‌ی، هه‌رچی ده‌یزانی ببنووسه‌ به‌لکوو دوورت نه‌خه‌نه‌وه‌.

دوايه‌ پاسداره‌که‌ عومه‌رخانی به‌جیه‌یشت و پاش تاوێک گه‌راوه‌. عومه‌رخان هه‌روا دانیشته‌ بوو و ده‌ستی بۆ قه‌له‌می نه‌برد بوو هیچی نه‌نووسی بوو.

پاسداره‌که‌ پێی سه‌یر بوو که بۆ عومه‌رخان هیچی نه‌نووسیوه‌ و رووی تێکرد و گوتی: ئه‌وه‌ بۆ نانووسی، نه‌مگوت بنووسه‌؟

- ئاخر بۆ بنووسم؟

- بنووسه بزانیین مه حکووم ده بئ!

_ جا ئەمن هەر مه حکووم و تاوانبارم.

_ بۆ؟

_ بۆ ناوی. ئەتۆ نیوت عەلی نییه؟ ئەمن نیوم عومەرە. ئەتۆ شیعه نیی؟ ئەمن سونیم. ئەتۆ عەجەم نیی؟ ئەمن کوردم. ئەتۆ پاسدار نیی؟ ئەمن پیشمەرگەم. ئەتۆ دەسەڵاتدار نیی؟ ئەمن بئ دەسەڵات. ئەتۆ چە کدار نیی؟ ئەمن بئ چەک. کەواتە ئەمن هەر مه حکووم و نه جاتم نابئ.

پاسدارە که قەسەکانی عومەر خان زۆر پئ سەیر دە بئ و بانگی هاوڕێانی دەکا و دەلئ وەرەن بزانی ئەو دەلئ چی و ئیدی لئخۆش دەبن و دووریان نه خستەوه و ئازادیان کرد.

رەمەزان

عومەر خان لە مانگی رەمەزان دا تووشی ئاشنایەکی دە بئ و لئ دەپرسی که لە گەل مانگی رەمەزان چۆنە. ئەویش بە تەشەرەوه دەلئ قوربان ۲۸ رۆژم لئگرتوو. عومەر خان دەزانئ قەشمەری دەکا و بە لاتاو جوابی دەداتەوه و دەلئ: قوربان تازە لئ کەم مه کەوه ئەو جوتەش بگرە با خوا بته خشی.

رۆنالد ریگان

لە سەرۆبەندی شەری پیشمەرگە و پاسداران دا، رۆنالد ریگان سەرۆککۆماری ئامریکا بوو. ئەو دەم هیندیک لە دیهاتی کوردستان ببونه شوینی حەسانەوه و پشودانی پیشمەرگە که یەکیان گوندی دەوه شاری بوو. زۆر جار پیشمەرگە بۆ چەند رۆژ لەوئ دەمانەوه، ژن و مندالیان دەهاتن و سەریان دەدان و دواپی دەپۆشتنەوه شار و پیشمەرگەکان دەپۆشتنەوه شاخ و پۆلئیکی تر جییان دەگرتنەوه. لەو کاتەدا ناسیاویکی عومەر خان

جیپکی کړی بوو، زۆر بهی روژان ژن و مندالی پېشمه رگانی دینا و دهیردنه وه. روژیک په کیک له بهرپرسانی حیزب توشی عومه رخان دهی و هه والی ئه و ناسیاوه ی لی ده پرسئ. عومه رخان ده لی زور باشه به تاییه ت له وکاته وه که بوته ریگان.

ئویش بهرپرسی حیزب ده لی: چوون؟
عومه رخان ده لی: روژئ هه ر له ریډایه و ژنی پېشمه رگان دینئ و دهیانگه یه نیته میرده کانیا و ده چیتته وه و پو لیک دی دینئ، بویه هه ر له ری گان دایه و منیش نوم ناوه ریگان.

ژینرالی رووس

له ئاوی دهروه شاری ژنیکی لی بوو چهنه میدی کرد بوو و له میددکانی که یان مرد بوون یان ته لاقی لیوه رگرت بوون، میرات و ساماتیک زوری بو به جی مابوو. ئه و کاتیک وه ده رده که وت، خو ی ده رازانده وه و توق و گرده نه ند و زیړ و جه و اهیراتیک زوری له خو ی ده دا. روژیک عومه رخان له دوورپا ده یینی و ده لی: ته ماشا فلان که س که ن، ده لی ژینرالی رووسانه که ئه وه هه موو ده ره جه یه ی وه خو ی هه لاوه سیوه.

سه ليقه

روژیک دوی نیوه پویه عومه رخان سهردانی دوسیتیک ده کا، پاش چاک و خوشی، هه واله که ی له عومه رخان ده پرسئ: بو نیوه پو چت خواردوه؟
- دۆلمه.
- وه لا گوو خوشتره.
- ئه وه سه ليقه یه، ئه تو گووت پی خوشه و ئه منیش دۆلمه.

سیره

عومه‌رخانی ئه‌میری و دۆستیکی خوشه‌ویستی که چاویکی زه‌ده‌دار بوو و نه‌یده‌دیت له‌گه‌ڵ چه‌ند که‌سی دیکه له‌ بنه‌ماله‌ی قازی ده‌چنه‌ راوی و له‌ سپیان دا مات ده‌بن. وه‌ختی راوی که‌ مراوی په‌یدا ده‌بن، ئه‌و دۆسته‌ی عومه‌رخانی هه‌روا ده‌کا و مراویک به‌رده‌داته‌وه‌ و عومه‌رخانیش هه‌چی بۆ ناکوژری. دوا‌ی راوی، ئه‌وانه‌ هه‌موو ده‌چنه‌ ئاوا‌یی ساروقامیش و میوانی سالاری میرزا فه‌تاحی قازی ده‌بن. دوا‌ی نان خواردن و ئیستراحت، خاله‌ سالار روو له‌ عومه‌رخان ده‌کا و ده‌لێ: عومه‌رخان خۆ ئه‌تۆ راوچی قه‌دیمی، ئه‌وه‌ بۆ فلان که‌س که‌ چاویکیشی نییه‌ ئه‌و هه‌مووه‌ مراوی کوشتوو به‌لام ئه‌تۆ هه‌یچت نه‌کوشتوو؟

عومه‌رخان ده‌لێ: قوربان ئه‌وه‌ سیره‌که‌ی ئاماده‌یه‌ (چاویکی سه‌قه‌ت بوو) هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی زه‌حمه‌ته‌ تفه‌نگه‌که‌ی پر داتێ و ته‌قه‌ی بکا. ئه‌من هه‌تا تفه‌نگه‌که‌ی هه‌لده‌گرم و هه‌تا چاویکم ده‌قوچینم و سیره‌ی ده‌گرم و ئه‌ولاو و ئه‌ولایه‌ ده‌که‌م، زۆرم پیده‌چی. بۆیه‌ ئه‌وه‌ هه‌یچم بۆ نه‌کوژاوه‌.

سینگ

له میوانیکی گه وره دا، یه کیک له ناشنایانی عومه رخان که پیاوونکی پیر بوو و قسه ی چاک بو نه ده هات و زوری ئیشتا له سینگ مریشک بوو، له ویی ده بی. له سهر سفره ی روو له عومه رخان ده کا و ههر ده ست راده دپری و هاوار ده کا: سینگ، سینگ، سینگ.

عومه رخان قه شمه ری پی ده کا و گوپی ناداتی. به لام کابرا ههر ده ست هه لنگری و ههر هاواری سینگ مریشکی ده کا. عومه رخانیش بانگی یه کیک ده کا و ده لی: دا کوره بچوو سینگیکی بیته با ئه وه ی به ستمه وه خو ده ست هه لنگری.

سی هه زار تمه ن

که سیک سی هه زار تمه ن به عومه رخان قه رزدار ده بی. دوا ی چه ند مانگ قه رزه که ی بو دینیته وه. خیزانی ئاگای لی ده بی و دوا ی رویشتنی کابرا ده چپته ژور و ده لی: عومه رخان کراسه که م کۆن بووه و مندال چه کمه یان نییه، کلدانم بی کله و ...

عومه رخان ده لی: ده زانم وایه به لام به چ پوولیک ئه وانه بکرم؟ خیزانی ده لی: ئه وه نی سی هه زار تمه نیان بو هیئاوی. عومه رخان ده لی: ته لاقم که وی ئه و سی هه زار تمه نه ههر تمه نه ی سی هه زار کارم پیته تی و نه خشه شی بو مه کیشه.

شهرم

له یه کیک له گوونده کانی دهوروبه ری شاری مه هاباد مه لایه کی لیوو که له گه ل عومه رخانی جه فهنگیان هه بوو. مه لا ئه سبابه که ی زور گه وره بوو. روژیک دهیهه وی باراش لییکا. که ره که ی بار ده کا و به هه ورازی ئاواپی به رده ره شان دا که مه وقوفه ی خانه قای شیخی بورهان بوو، ده چته ده وه شار تا له ئاشی ئاوری ماله عومه رخانی، گه مه که ی لییکا. ئه و روژه زور گه رم بوو و که ر و مه لا ئاره قه یه کی زوریان کرد بوو. عومه رخان که ده یانبینی به مه لا ده لی: ئه و که ره به که ری تی خو ی ده لی که شهرم له ماموستا ده که م.

شیخ مه حموودی که ربه لایی

شیخ مه حموودی که ربه لایی له شیخانی ناوچه یه کی لای میانداو بوو. جاریک له ماله عومه رخان میوان ده بی و نیازی چوونی که ربه لایه ی ده بی. عومه رخان پییده لی: شیخ مه حموودی که ربه لایی یارهبی بی به لا بی. ئه گه ر بچی بو که ربه لایه، بی به لا ده بی.

شیخ حالی نه بوو، ئه و جار عومه رخان پییده گوت: ئه من مریدی جه نابتم و شیخه کان هه موو گوناخی مریده کان هه لده گرن. ئه وشو خه وئیکم دیت که هه موو گوناچه کانی من که باری که ریکی بوو، هه لتگرت بوو.

فوو

روژیک عومه‌رخان له‌سه‌ر خرمانی تۆز و خۆل ده‌چته چاوی و زۆر نارەحەت دەبێ. بانگی یه‌کیکی ده‌کا که فووی له‌ چاوی بکا تا ئه‌و شته‌ی تییدایه‌ بێته‌ده‌ر. کابرا ناشی ده‌بێ و نازانی چ بکا و هه‌ر راده‌میانی و ده‌ستی تیکه‌ل ده‌بێ. عومه‌رخانی‌ش تو‌ره‌ ده‌بێ و ده‌لی: ده‌ فووی تیکه‌ ده‌ی دلت تو‌قی، دوايه‌ش ئه‌منیش فووت ده‌ده‌مه‌وه‌.

قاز

جاریک یه کییک له دۆسته نیزیکه کانی عومه رخان، به یه کییک له پیاوه کانی دا، دوو قازی نارده ماله عومه رخانۍ تا وهک شه پراکته لهوئی به خپویان بکهن. عومه رخان که کابرای به قازه کانه وه بینۍ بوئی سهر بوو و گوئی: ئه و چیه کاکه؟

کابرا گوئی: ئه وه ئاغا گوئی که ئه وانه به خپو بکا تا سالیکی دیکه و ههرچی جوچکه ی هه یان بوو به نیوه یی بی. عومه رخان به کابرای گوئی: ده ی زۆر باشه به لام ده بی بو نه هاری میوانی من بی.

کابرا ههرچی هه ول دا که بره و گوئی که گوئوویانه که ده بی خپرا بگه رپییه وه، فایده ی نه بوو و عومه رخان نه یه یشت بره و. سه رما داکه وتبووه و گوشتی قازی بره و ی هه بوو و خو ش و به تام ببوو. بو یه عومه رخان ده ستوور دا که خپرا یه کییک له و قازانه بکوژنه وه و به په له سازی بکهن. خیزانی ده ست و بردی کرد و نه هار ساز بوو و سفره راخرا و نه هار خورا. دوا یه عومه رخان له کابرا پرسۍ: ئه ری خواردنه که خو ش بوو؟

پیاوه که گوئی: قوربان زۆر خو ش بوو، ئه وه چ بوو؟ عومه رخان ولامی داوه و گوئی: بابله ئه وه گوشتی قازکه بوو. کابرا واقعی و پرمای و نیگه ران بوو و کهوته دلپراوکه و گوئی: قوربان ئه گه ر ئه مریکت نه بی دره نگه ئه من له خزمهتت مه ره خه س ده بم. عومه رخانیش گوئی زۆر چاکه و بانگی خیزانی کرد و گوئی دا ئه و قازهی دیکه بین و ته حویلی ئه و پیاوه ی بده نه وه. پیاوه که زۆری پی سهر بوو و گوئی: ئه وه چیه قوربان؟

عومه رخان گوئی: ئه و قازهی له گه ل خو ت به ره وه. ئه وه نیوه کارییه که یه. ئه من نیوه ی خو م گپراوه و ئه و نیوه یه ش بو ئه و به ره وه و ئه وه ش به شی ئه وه. چیدی که شه پراکته ناکه م. شه پراکته کی شه ی لی په یدا ده بی.

قه پال

دۆستیکی عومهرخان به سه فەر ده چته شیراز و روژیکی دواي گه پانه وهی، عومهرخان له جهنگه ی نه هاری دا سهردانی ده کا. عومهرخان برسی بووه و دوسته که ی باسی سه فهره که ی بو ده کا و دریژ دادری ده کا و لیبی نابریته وه. دوايه به سه رسامی باسی نه قلیکی بو ده کا که چووته باغی ئاژه لان (باغی وه حش) و له وی که ریکی دیوه که به زیندوویی له قه فه سی شیریان هاویشته وه و شیره که س له برسان ئامبازی بووه به قه پالان قه لت و بری کردوه.

ساحه ب مال ههر ده پرسی و لپی نابروه ته وه. کاک عومهر که زوری برسی بووه و زه ختی بو دی، ده لی: وه لا قوربان ئه منیش ئه وه نده برسیم وه خته وه ک ئه و شیر، یه ک قه پالت لیده م و له ت و په تت که مم.

قه ل

جاریک دوو برا که خزمی عومهرخانی ئه میری بوون لیک توره ده بن و ده نگ لیک ده گوړن. روژیک یه کی که له براکان دیته ماله عومهرخان و ده لی که دیهه وی مالی خو ی بکا (جو ی بیته وه).

عومهرخان هه ردوک برایان ده عوه ت ده کا. هاوین ده بی و میوان له ژووریکی ده نوون و پوپه شمینیان، (حاجی حه مه دئاغای شیخال پی ده گوت "پوپه گو" چوونکه پیوایه به زستان سارد و به هاوین گهرم) بو هه لده ده ن و خه ویان لیده که وی. کوپری یه کی که له براکان، به هه له دیته سه ر جیگای عومهرخانی و وه ده زانی بابیتی و به ئه سپایی ده لی: بابه!

عومهرخانیش خو ی سل ناکا و ده لی: به لی رو له گیان.

- ئه وه دوو باقه له وی نهجه ته ره که ی مامم برده بهر ده می ئه سپه که ی خو مان.

عومه‌رخانیش ده‌لئ: ئافه‌رین رۆله که وایه بچوو، قه‌له نێره گه‌وره‌که‌ی ماله‌ مامیشته بکوژه‌وه و بێهه‌نه بو‌ ماله‌ عومه‌رخان و بلێ بۆمان بکه‌ن به‌ شو‌رباو.

قل کوژراوه و ساز کرا و عومه‌رخانیش بو‌ شه‌وی چه‌ند که‌سی دیکه‌ی ده‌عوته‌ کرد.

ئه‌و رۆژه ئه‌و ماله‌ی که قه‌له‌که‌یان لی کوژرابوو زۆری لیگه‌پان به‌لام نه‌یاندیته‌وه. شه‌و له‌سه‌ر سفره‌ یه‌کیک له‌ کوپه‌کانی ئه‌و ماله‌ که قه‌لیان دزرابوو وه‌ شک ده‌که‌وی و له‌ عومه‌رخان ده‌پرسی: عومه‌رخان ئه‌وه‌ گوشتی چییه‌؟

عومه‌رخان ده‌لئ: گوشتی که‌له‌بابی لارییه‌.

کوپه‌ ده‌لئ: قه‌له‌ نێره گه‌وره‌که‌مان نه‌هاتوته‌وه، ئه‌گه‌ر وایه‌ یه‌ک دوو که‌له‌بابی لاری گه‌وره‌مان بو‌ په‌یدا بکه‌، با به‌ قه‌له‌ مییه‌کا‌مان دا بفسن.

کاره‌با

له‌ سا‌لی ۱۳۶۷ عومه‌رخان، له‌ بناری قه‌ندیل به‌ دیوی قه‌لادزی دا، سه‌ردانی کوپه‌کانی کرد که پێشمه‌رگه‌ی حیزب بوون. له‌وی میوانی ماله‌ شیخ‌یکی گه‌وره‌ بوو که ناسیاوی بوو و مریدی زۆر بوو. ماله‌ شیخ کاره‌بای ده‌وله‌تیان نه‌بوو و شیخ ده‌یه‌ه‌ویست ماتو‌ر‌یکی (مه‌کینه) کاره‌بایی بکری. به‌لام هه‌ر ژووره‌کانیان ده‌بژارد نه‌یانده‌زانی که چه‌ند گلۆپیان (لامپ) پێویسته. عومه‌رخان گو‌تی راوه‌ستن ئه‌من بو‌تان حیساب ده‌که‌م و ئاوا بژاردی: مه‌ن‌به‌ر و مح‌راب ۲ گلۆپ. مه‌بال و مسته‌پ‌راح ۲ گلۆپ. ته‌کیه و ته‌ویله ۲ گلۆپ. سه‌سار و سه‌وشه ۲ گلۆپ. چایخانه و چه‌قه‌خانه، ۲ گلۆپ. ئه‌ن‌بار و ئاشپه‌زخانه ۲ گلۆپ. به‌ره‌ه‌یوان و به‌ربێلا، ۲ گلۆپ سه‌رجه‌م ۱۴ گلۆپ.

کاردار

یه کئی له کورپه کانی عومه رخان له گه ل کارداری (نۆکه ر) ماله کیان هاوته مه ن و زۆر دۆست بوو و ئه وه نده ی خو ش ده ویست که له جیاتی ئه و زۆربه ی کاره سه خته کانی مائی به پۆیه ده برد. بۆ وینه ئه گهر گیایان قه لّت و بر کرد با و ئه نجنی با، کاردار مه لۆ گیای وه به ر ده دا که زۆر ئاسان بوو و کورپی عومه رخانیش ده سکی داسه که ی دادپنایه که زۆر سه خت بوو. له جو گه و جو مال باغه کان دا، کاردار، داره کانی ده داشت که زۆر ئاسان بوو ئه ویش جو مائی ده کرد که زۆر سه خت بوو. ئه و جار ئیواران که له مه زرایه را ده ها تنه وه بۆ مائی، کاردار سواری که ری ده بوو و ئه ویش له دوا وه به پییان به دوا ی دا ده رۆیش ت. هه ره ها له مه جلیسانیش دا، له باتی کاردار چای بۆ کورپی عومه رخان دابنی، ئه و چای بۆ داده نا و یه ک پی له به ری هه لده ستا و به لئ قوربانی بۆ ده کیشا. ئه وه ئه وش نه بوو که وه ک کتیپی دو کیشو ت، نۆکه ره که له ئا غاکه ئا قلتر بی. رو ژیک عومه رخان چاوی لیوو که کورپه که ی له به ر کارداره کیان هه ستا حه وا. عومه رخان مو پره یه کی لی کرد و گو تی: هه تیوه ئه وه ئه و نه زمه ت بۆ تیک دا وه و ئه وه ئه و کارداره ی بۆ به د عه مه ل ده که ی؟ وه لاه ی وای نا خو ی.

(تیبینی: ئه و کورپه ئه و ئا کاره ی هه ر ته رک نه کرد. دواتر ده چوو ته گه ری سه یاره ی له لای مکانیکی بگو ری، بو خو ی ته گه ره که ی ده ردینا و ده وپی ده نا وه که زۆر زه حمه ته، مکانیکه که ش پیچه کانی تووند ده کرد که زۆر ئاسانه .

جاریک عومه رخان هه ر به و کورپه ی ده لئ که لیوانیکی ئاو بۆ بینئ، کورپه که ی له بابی ده پرسئ که بو چیتئ؟ عومه رخانیش توپه ده بی و ده لئ: خو می پیده شو م، بو چمه ئیدی؟ ده یخومه وه!).

که ر له کوئی کهوتوو و کونده له کوئی؟

له یه کیک له گووندهکانی دهوروبه ری ئاوی "دهوهشار" ی مه لایه کی لیبوو که له گه ل عومه رخانی جه فهنگیان هه بوو. مه لا ئه سبابه که ی زور گه وره بوو و ژنه که ی هه لدری بوو و دهر ب و داغانی کرد بوو. عومه رخان بی خه بهر له و رووداو هه ر ئه و روژه به یانی ده چته ماله مه لای. ئه گه ر ته ماشا ده کا مه لا له لایه ک و ژنه ش له لایه کی دیکه که لاک کهوتوون. عومه رخان ده لی: چاو که ر له کوئی کهوتوو و کونده له کوئی؟

کوور (گیسکی نیری ۲ ساله)

روژیک عومه رخان ده نیرینه لای هاوپییه کی زور خو شه ویستی به ناوی کاک سه دیق که چاوکی کویر (به فارسی کور) بوو و ده لی که بو نه هاری میوانی ئه و بی، گیسکی به له مسی کوشتوته وه. کاک سه دیق جه نگه ی نه هاری له گه ل چه ند که سان ساز ده بن که بچن بو ماله عومه رخان. که دین وه پیکه ون، سه یاره یه کی جیب په یدا ده بی و له بهر دهر کی رایده گرئ و چه ند که س له ئاغانی ناوچه داده به زن. کاک سه دیق به ره و پیریان ده چئ و به خیر هاتن و فهرموویان ده کا که بچه ژووری. یه کیک له ئاگان هه ست ده کا که کاک سه دیق له سه ر سه فه ره. سویندی ده دا که راستیه که ی پیلئ. کاک سه دیق ده لی که بو نه هاری عومه رخان ده عوه تی کردوه و گیسکی کوشتوته وه. یه کیک له ئاگان ده لی که گوشتی گیسک زوره و به شی ئیمه ش ده کا و ئاگان دیکه رازی ده کا که بچن و هه موو به سواری جیه که ی ده چن بو "ده وه شاری". عومه رخان که پی ده زانی به ره و پیریان ده چی و زوریان به خیر هاتن ده کا. یه کیک له ئاگان ده لی: عومه رخان ده زانی ئیمه بو هاتین؟

عومه رخان ده لی: قوریان نازانم به لام زور زور به خیر بین.

ئاگاهه ده لی: کاک سه دیق گوئی گیسکت کوشتوته وه.

عومه‌رخانیش چاو له کاک سه‌دقی ده‌کا و ده‌لئ: قوربان گیسک نه‌بوو،
ککور بوو.

کوړئوغلې (کوری کوړی)

رؤژیک عومه‌رخان ده‌گه‌ل دؤستیکی که چاوئیکی کوړ بوو و کوره‌که‌شی
له‌گه‌ل بوو، له مالې یه‌کیک له‌ئاغایانی دؤستی میوان ده‌بئ. ئاغای خاوه‌ن
مال رو له عومه‌رخان ده‌کا و ده‌لئ ئه‌سپیکیان به‌دیاری بؤ ناردوم، چاوئیکی
لئیکه‌بزانه‌چونه. عومه‌رخان روو ده‌کوری دؤسته‌که‌ی ده‌کا و ده‌لئ: با‌ئه‌وه
چاوی لئیکا.

شیخ ده‌لئ: جا‌ئه‌و کوره‌گه‌نجه‌کوا له‌ئسب ده‌زانئ؟
عومه‌رخان ده‌لئ: قوربان ئه‌و کوړئوغلې‌یه.

تئیینی: داستان و ئه‌فسانه‌ی کوړئوغلو، به‌سهرهاتی کوړئیکی تورکه‌به
نیوی "ره‌وشه‌ن" که‌کوری عه‌لی کیش بوو که‌پیاوی حسن‌خانیک بووه.
حه‌سه‌نخان له‌سهر شتیکې بچووک، چاوکانی عه‌لی دهر دئئ. علی کیش
له‌گه‌ل ره‌وشه‌ن به‌دوو جوانوو و ماین که‌ماینه‌که‌یان له‌ئسپی ئه‌فاسانه‌یی
ده‌ریاکان کیشا بوو، ئاواره و کوره‌گوئ هه‌نده‌ران ده‌بن و له‌بستوی
ته‌ماوی (چنلې بئل) که‌کوئستانیکې چر و به‌رده‌لانه و سه‌خت و ماه‌بوو،
نیشته‌جئ ده‌بن. روشه‌ن به‌فه‌رمانی بابی جانوو ئه‌سپه‌کان له‌تاریکی شه‌وی
ئه‌نگوسته‌چاو دا، رادئئ و بؤخوشی له‌شه‌وی تاریک دا له‌دوو سه‌رچاوه‌ی
کانیان، مه‌له‌ی ده‌کا... علی کیش له‌به‌ردئیکی ئاسمانی شیریکې بؤ کوره‌که‌ی
ساز کرد و دوايه‌وه‌سپه‌تی بؤ کرد و گشت راوو‌بؤچوون و روانگه‌کانی خوئ،
وه‌ک ئاموژگاری و رینمایي پیگوت و مرد.

روشه‌ن، بابی له‌وی ناشت و سواری ئه‌سپه‌با پییه‌کانی بوو که‌ناویان
قیرات و دورات بوو و چوو حسن‌خانی گرت و هیئای له‌بستوی ته‌ماوی
(چنلې بل) له‌ئاخوړئ ته‌ویل‌یه‌کی به‌سته‌وه. دوايه‌له‌وی را ده‌ستی کرد به

بلاو كردنهوهی روانگه‌کانی خوئی و خه‌لکی به دژی زالمان و مله‌پوران هان دا. ژن و پیاو له ده‌وری کۆبوونه‌وه و ئەو له‌گه‌ڵ ئەوینی خوئی که نێوی "نیگار" بوو، ریه‌ر و رینیشاندەری خه‌لکی به ده‌سته‌وه گرت و به تالان‌بو‌پرو له ده‌وله‌مه‌ند و زۆرداران، یارمه‌تی به فه‌قیر و لیه‌قه‌وماوان کرد.

کیربیتی وار

روژێک له شاری نه‌غه‌ده عه‌جه‌مێک تووشی عومه‌رخان ده‌بی. عه‌جه‌م پێویستی به شقاته (شه‌مچه) ده‌بی که به فارسی کیربیتی پێده‌لێن و روو له عومه‌رخان ده‌کا و به راوێژی تورکی ده‌لێ: حاجا کیربیتی وار(شقاته‌ت هه‌یه)؟

عومه‌رخانیش ده‌لێ: کیر وار، ئەمما بیتی یۆختی(کیرم هه‌یه به‌لام بیتیم نییه).

گرمووله

عه‌بدو‌لای قازی ده‌یگێ‌پراوه که له پاییزی سا‌لی ١٣٦٤ که شه‌ری پێشمه‌رگه و ده‌وله‌ت به توندی به‌رده‌وام بوو و خه‌لک زۆر له مه‌ترسی دابوون. ئەمن و خدرا‌غای شیخه‌لیس‌لامی که ئەویش وه‌کوو من کورته بالا بوو، له کوچه‌ی سی‌ ئاشان له به‌ر روژی هه‌لتروش‌کا‌بووین. وه‌زعیکی شپ‌رزه‌مان هه‌بوو و غه‌م و خه‌فه‌تمان لێده‌باری. له‌نه‌کاو عومه‌رخان به ته‌نیشتمان دا هاتوو ئیمه‌ی نه‌دیت و تێپه‌ری. ئەمنیش بانگم کرد و گوتم: ته‌ماشاکه، چه‌ند به پۆزه‌وه به لاماندا تێده‌په‌رێ، سی‌ کۆری پێشمه‌رگه‌یه و ناترسی و س‌لا‌ویش نا‌کا!

عومه‌رخانیش سه‌ری وه‌رده‌سو‌پ‌رینێ و که ئەوان ده‌بینی، بزه‌یه‌کی دێتی و ده‌لێ: دوو گرمووله ئەوه‌ندوو‌سکه له‌وێ دانیش‌توون، ئەمن چوو‌زانم ئەوه ئەنگۆن.

گووگوو

کابرايهک بوو به نیوی حاجی قادر که به مندالی پييان کوتووه "قادر گووگوو". عومهرخان ئه وهی ده زانئ به لام له لای کهس باسی نه ده کرد. روژيک عومهرخان له سه روبه ندى شه پرى پيشمه رگه و ده ولت دا، عومهرخان توووشى حاجى قادر ده بئ. حاجى ده لئ: عومهرخان مه پو بو شار، ئه تو و کوره کانت پيشمه رگه، هه چى بوئيکى لئ بئ ده يگرن. عومهرخانىش ده لئ: ئه گهر به وهى بئ، ئه تو دوو جارت بوون ليدي و ده بئ دوجارت بگرن.

گيشه گيا

له لاپه رهى ٧٣ کتيبي "بوومه ميليونيپر" له نووسيني عه لى حه قيقى دا هاتوو: عومهرخانى ده وه شارى که دؤستى بايم بوو، بوئ گيپراوه فه رموى: له گه ل کاک حه سه نى سريلاوه له ميوانيه ک ده عوه ت بووين بو نه هارى. که نه هار هات هه ر دوو نه فه ر و مه جوعمه يه ک. کوتى ئه من و کاک حه سه ن له سه ر مه جوعمه يه ک بووين. وه ختي ته مشام کرد کاک حه سه ن نيوه ي زياترى پلاو وخورشته کهى له سه ر ده وري خوئ هه لپشت. له و ده مه شدا کوتى: نازانم عومهرخان، دوينئ کئ گيشه کهى لئ ئاور تيبه رداوم! کوتى پيکه نيم. کوتم: فکر بکه وه دوينئ له گه ل کئ نه هارت خواردوو و له سه ر مه جوعمه يه ک بوون!

گوڙ و بادام

جاريڪ هاوڙيهه کي عومه رخان ڪه چاويڪي زدهدار بوو و نهيدهدیت
دهچته ماله عومه رخان له دهوه شار و دواي نان خواردن، دهلي دهبي بروم.
عومه رخان دهلي بو کوي دهچي؟
- دهچمه بادامي.

- جا به نه تو به گوڙيڪي (به توركي ياني چاو) دهچيه بادامي دهلي چي؟

لڀا

روڙيڪ مستهفا كوري عومه رخان، له گهرماي هاوين دا خوي له كاري
ديكه دهزيوه و به كوت و شالواريڪي فشهوه چووه سهر خهرماني.
عومه رخاني بابي، بانگي كرد و به توره يي گوتي: وهره خوت مه گنخيئه، وهره
نهو لڀايه بگره.

مستهفا نهيده زاني لڀا چيهه و (وهره نهو لڀايه ي بگره) ياني چي. هه روا به
حه به ساوي راوه ستا. بابي گوتي: ناليئم وهره نهو لڀايه ي بگره.

مستهفا چووه پيش خرمانه كه ي و كوته كه ي دهرينا و دهست و بالي فش
كرد و راوه ستا. بابي له وه ي كه مستهفا راوه ستا بوو و دانه دههاته وه تا له پي
دهستي كل بكا و كويزر و قارك و چيلكه وچال و چهوي پيش خوياني لادا و
نههيلي له گهل گهه ي سوور، تيكل بي، توره بوو و گوتي: ناليئم نهو لڀايه
بگره.

مستهفا كوته كه ي بلاو كرده وه و باله كاني زياتر فش كرد و ههولي دا كه
نههيلي با له خرمانتي بدا. ره حمان براي مستهفا كه لهوي باله كه وي ده كرد و
نيواني له گهل مستهفا زور خوش نه بوو، زاني كه مستهفا حالي نه بوو و
دوو قرايكيه ي نه كه وتوه. هه له كه ي قوزته وه و پيگوت: لڀاگرتن تاوا نابي.
كوته كه ت دهرينه و به دهسته وه ي بگره و بالت ته واو فش كه و خوت
بلاو كه وه.

مسته‌فا فریوی قه‌شمه‌ری کاک‌ی‌خوارد و کۆته‌که‌ی‌دانا و له‌به‌ربای‌دا خۆی
 ب‌لاو‌کرده‌وه. ره‌حمان شاگه‌شکه ببوو به‌لام نه‌یده‌و‌پ‌را له‌قاقایه‌بدا. عومه‌رخان
 که به‌شتی دیکه سه‌رقال بوو نه‌گهر ته‌ماشاش کرد نه‌و مسته‌فا کۆته‌که‌ی به
 دوو ده‌ستان گرتووه و خۆی ب‌لاو کردۆته‌وه. عومه‌رخان که نه‌وه‌ندی دیکه
 توپه‌ ببوو ویستی شه‌پلاغه‌یه‌کی ل‌یدا، که له‌نه‌کاو ده‌نگ‌یک له‌ دۆله‌که‌ی‌دا
 ب‌لاو‌بووه: وه‌را تری وه‌را تری. تری سه‌ربه‌سه‌ر به‌گه‌نم، و‌را تری.
 هه‌موو دستیان له‌کار هه‌ل‌گرت. کاب‌رای باره‌تری که هه‌موو سالی له
 سه‌رده‌شتی‌را به‌باریک تری ره‌ش ده‌هاته ده‌وربه‌ری مه‌هاباد و به‌باریک
 گه‌نم ده‌گه‌پ‌راوه، گه‌یشته‌جی. تری سه‌ودای پ‌یکرا و به‌ئای کانی شۆرد‌راوه
 و به‌یه‌که‌وه به‌خۆشی خواردیان.

لوقمه‌تولسه‌وله

کاک ته‌ها دۆست و خۆشه‌ویستی عومه‌رخان بوو. پ‌یاویکی که له‌گه‌تی
 چوار شانه‌ی شیرین گروی به‌خۆوه‌ی شوخی زۆرخۆر بوو. روژیکی له
 میوانیکی گه‌وره‌دا، به‌سه‌نگه‌سیری میوانی عومه‌رخانی بوو. پ‌یش نه‌وه‌ی نانی
 داین ب‌اسی ناسناوه‌کانی سه‌رده‌می قاجار، وه‌ک عیزه‌تولده‌وله و
 روکنه‌تولده‌وله و ... هاته‌گۆپی.

ئه‌وکات وا باو بوو که بۆ هه‌ر دوو که‌سان، له‌سه‌ر موجوعمه‌یه‌ک نان
 داده‌نرا. عومه‌رخان و کاک ته‌ها که وتبوونه سه‌ر موجوعمه‌یه‌ک و پ‌یکه‌وه ده
 قاپیکی گه‌وره‌دا، ت‌ییان‌کوشی. ب‌اسی ناوبانگه‌کانی سه‌رده‌می قاجار هه‌ر
 در‌پ‌ژه‌ی هه‌بووه و کاک عومه‌ر نه‌گهر ته‌ماشاش ده‌کا نه‌وه کاک ته‌ها شتیکی
 وای بۆ نه‌ه‌یشتووه و نه‌وه پارویکی گه‌وره‌شی به‌ده‌سته‌وه‌یه و ده‌یه‌ه‌وی بۆ
 زاری به‌ری. عومه‌رخان که وا ده‌زان‌ی هه‌ر له‌حه‌وای را توند جومگه‌ی ده‌ستی
 ده‌گری و ده‌ل‌ن ده‌زان‌ی نه‌گهر نه‌تۆ له‌سه‌رده‌می قاجاره‌کان بای چیان

پېده گوتی؟ کاک ته هاش هه وۆلی ده دا دهستی راپسینی و خودا خودای بوو
 عومه رخان له کۆلی بیته وه و به قه لسی ده لئ: چیان ده گوت؟
 عومه رخانیش ده لئ: پینانده گوتی، لوقمه تولسه وله.
 کاک ته ها زۆر توپه ده بئ و به توندی ده لئ: ئاخر ئه وه ئه وه هه مووه
 خه لکه ی لئیه کۆا ئه وه وه ختی ئه و شوخی یانه یه؟
 عومه رخانیش ده لئ: کوره خو ئه تو هیچت بو نه هیشتم، ئاخر کۆا واده بئ،
 ئه و ئینسافه؟

لۆتی

له لاپه ره ی ۱۴۹ کتییی "بوومه میلیۆنیر" له نووسینی عه لی حه قیقی دا
 هاتوو: کاک ره حیمی ئه میری کوری عومه رخان بو ی گێرامه وه: سالیکی
 جه نابی سه ید کامیل ده چیتته سریلاوا مالی حه سه ن ئاغا و عومه رخانیش بانگ
 ده که ن و چه ند نه فه ریکی دیکه شی لی ده بن. عومه رخان له بهر په نجه ره ی
 وه تاغه که داده نیشی. له و جه نگه یه دا ده سته یه ک لۆتی دین بهر ده رکه ی
 ده ری که لئیده ن. حه سه ن ئاغا پوو لی پینابئ. به لۆتییه کان ده لئ: بابم
 روژیکه ی دی وه رنه وه... ئه گه ر ئه ورو قه تیگ و حه ق ده می، ئه وده م ۲ قه نوو
 ده ده می. لۆتیش رازی نابن ده لئین ده بی بۆمان بکه یه ۳ قه ن. حه سه ن ئاغا
 ده لئ زۆره. له و ده مه یه دا جه نابی سه ید کامیل ده فه رموی ئه ری ئه و ده نگه
 ده نگه چیه؟ چ خه به ره؟ عومه رخان ده فه رموی: چه ند لۆتی هاتوون له بهر
 ده رکین. حه سه ن ئاغان بۆ رازی نابئ ... ئه وده نگه ده نگه ئه وه یه.

له سه ریان گرتوو

یه کیک له شیخه کانی ئاوابی ناوچه ی بۆکان ویستبووی له سی پریانی
 ئه میرئاباد را که پێگه یه کی گه وره ی نیزامی لی بوو، بگه رپته وه بۆ گونده که ی
 خو ی. درویش ره سوول که مریدی مالی ئه وان بوو، ببوو به جاش و له گه ل

پاسداره‌کان ریځایان گرت بوو و خه‌لکیان ده‌پشکنی. درویش ره‌سوول که شیخ ده‌بینی، به دزی پاسداره‌کان، ئیزنی دابوو بپروا و ده‌رباز بښ. به‌لام دوايه پاسداره‌کان پښ ده‌زانن و درویش ره‌سوول ده‌گرن. شیخ ئاگاداری گیرانی درویش روسوول ده‌بښ و له ده‌وه‌شاری، له لای عومه‌رخان لاده‌دا و پییده‌لښ: عومه‌رخان ده‌زانی که ده‌رویش ره‌سوولیان له‌سهر من گرتووه. عومه‌رخان یه‌کجی ده‌یکاته فشه و ده‌لښ: جا چوښ درویش ره‌سوولیان له سهر تۆ گرتووه؟ ده‌ی! جا! ئه‌وه جڼ قات بوو، ئه‌ویش له سی ریځی، ئه‌میر ئاباد؟

به‌مشپوه‌یه عومه‌رخان ده‌یکاته فشه. شیخ ده‌زانی چ هه‌له‌یه‌کی گه‌وره‌ی کردوه و ده‌لښ: عومه‌رخان به‌رانیکت ده‌ده‌می باسی مه‌که. عومه‌رخانیش ده‌لښ: باشه.

ماوه‌یه‌ک دواتر عومه‌رخان پیاویک له‌گه‌ل خوی ده‌با و به‌سواری ئه‌سپ ده‌چته مال‌ه شیخ و به‌رانیکي لیوه‌رده‌گرن. په‌تکیکی له ملی ده‌که‌ن و له کورتانی که‌ریکی قایم ده‌که‌ن و ده‌گه‌رینه‌وه. له ریځایه‌دا تووشی هه‌رکه‌سیکی که ده‌بن و پرسیار ده‌که‌ن که ئه‌و به‌رانه‌ چیه؟ عومه‌رخان ده‌لښ: ئه‌وه له بری ئه‌ویه که درویش ره‌سوولیان له سهر شیخ گرتووه؟

له‌گه‌لت به‌رم

له‌ ئاوی "ده‌وه‌شاری" ژنیکي لیوو، وه‌خت و ناوه‌خت ده‌چوووه مالی عومه‌رخان و پاچ و پیمه‌ره، نیردیوان یان ههر شتیکی که پښووستی بایه، بښ پرس ده‌ییرد. هه‌موو‌جاری عومه‌رخان هه‌رای لیده‌کرد و ده‌یکوت فلانکه‌س له‌گه‌لت به‌رم؟

ئه‌ویش ده‌یگوت: نا ئاغا به‌قوربانت بم، نابښ وا بکه‌ی.

ماشین کرین و ژن هینان

یه کیچ له کوره کانی عومه رخان راده سپیژته بابی که ژنی بو بینئ. عومه رخان له ولّامی راسپارده دا ده لئ: ده زانم که ده بئ ژن بینئ و ته نانه ت دره نگیش بووه و سه روبه ندیشی به سهر چووه. قهول بئ به زوویی ژنی بو بینم، به لام با بوخوی قازی بئ، ئه و ده زانی ئه وهنده ی ژن پیویسته، ماشینیش (سه یاره) پیویسته. پاره کهش ئه وهنده نییه به شی هه ردوو لایان بکا. ئه و جار ئه گهر ئه و ژن بینئ هه ر ئه و سواری ده بئ، به لام ئه گهر ماشین بکړین، هه موومان سواری ده بین. ئیستا کیه یان پئ باشته با ئه و سه رپشک بئ.

مانگی ته سه له

ئاشنایه کی عومه رخان که تازه ژنی هینابوو و بو ماوه ی سی مانگ، له نیوخوی ئیران دا ده چته شاریکی. عومه رخان سو راغی ده گری و ده پرسى که له کوئییه؟ ده لئین به مه به ستی مانگی هه نگوین (هه نگوین) چووته شاری ... عومه رخان ده لئ: جا ئه وه کوا مانگی هه نگوینه. مانگی هه نگوین هه وتوویه ک، دوو، سی، مانگیک، نه وه لا ئه و مانگی ته سه له.

مپر

جاریک له مه هابادی هیندی که ده دۆستانی عومه رخان گلی لیده که ن که بو ده عوه تیان ناکا. ئه ویش عومه رخان ده لئ خو ئه وه زور گران نییه وهرن بتانبه مه هو تیل مه ر مه ر تا مپر تان بکه م.

مه خمه

له لاپه‌ره‌ی ۱۲۰ کتییی "بوومه میلیۆنێر" له نووسینی عه‌لی حه‌قیقی دا هاتوو:

عومه‌رخان فهرمووی: کابرایه‌ک پووێیک ده‌دا به‌ دۆستێکی که‌ ته‌گه‌ر چوو بۆ شاری، به‌شی که‌وايه‌کی مه‌خمه‌ر بۆ یێنی. کابرا ده‌چی، به‌لام له‌بیری نامینی، ماوه‌یه‌ک پیده‌چی. رۆژیکێ کابرا ده‌چیته‌ مالی و له‌ رووشی هه‌لنايه‌ چ بلی. به‌ ئیشاره‌ پێی ده‌لی و ده‌یگه‌ییه‌نی ... مه‌سه‌له‌ن ده‌لی: ئه‌و فهرشه‌ی راتخستوو ده‌لی مه‌خمه‌ره‌... نه‌رمه‌! کابرا که‌ منالی سه‌روپیچکه‌ ده‌بن و ده‌چنه‌ به‌رده‌میان، ده‌لی ئه‌ری سه‌ری ئه‌و منالانه‌ بۆ ناتاشی و مه‌خمه‌ری بکه‌ی! مه‌خمه‌ری بکه‌! با چاو ئیشه‌ نه‌گرن!

مه‌ر

مسته‌فا ئه‌میری کوری عومه‌رخان ده‌یگێراوه‌: مێر مندال بووم. خوسره‌وی برام له‌من چووکه‌ر بوو. پڕۆژی له‌ باغی ئه‌وبه‌ری مالان ئاگای له‌ بزنه‌ شه‌ل و مه‌رو و به‌رانان ده‌بوو. بزنیکی گرووی زیانی خوروپان تیدابوو، هه‌ر زیانی ده‌کرد و هه‌دادانی نه‌بوو. رۆژیک خوسره‌و به‌ردیکی هاویشتی، نه‌یهه‌نگاوت و به‌ سه‌هوو له‌ بنانگوی مه‌رپکی دا و برینداری کرد و دوای دوو پڕۆژ برینه‌که‌ی کرمی بوو. بابم له‌ سه‌ر ئه‌و کاره‌ لێی توپه‌بوو و جنیوی پێدا و بانگی منی کرد و گوتی: پڕۆن ده‌رمانی به‌رن مه‌ره‌که‌ی ده‌رمان بکه‌ن. بابم تاژی‌یه‌کی هه‌بوو زۆری خۆشه‌ویست و زۆر به‌ناز په‌روه‌رده‌ ببوو. له‌ پایز و زستاندا بۆ پراوی ده‌برد و ده‌ستی له‌ خه‌نه‌ده‌دا. خوسره‌و به‌و هه‌مووه‌ ناز و ئیفاده‌ی که‌ تاژی هه‌یبوو توپه‌بوو و زۆری رق لێی بوو و ئیره‌یی پێده‌برد.

ئیوارێ دره‌نگ هه‌وا که‌مێک تاریک بوو. له‌گه‌ل خوسره‌و مه‌ره‌که‌مان هیئا هه‌ساری تا ده‌رمانی بکه‌ین. بابم له‌به‌ر په‌نجه‌ره‌ی راوه‌ستاوو. تاژی له‌

گۆشهی حەساری، لە لای کۆدە و قارکە گێا و دار و چیلکەوچالی تەندورێ وەرکەوتبوو و سەری لە سەر دەستەکانی دانابوو و لە ئێمە دەپروانی و دەتگوت چاوەدێریمان بەسەر دادەکا و دەبیهوێ بزانی ئێمە چ دەکەین. ئایا کارپێکی بە هەڵە دەکەین. مەپەرەمان لە عەرزی دا و پێفپافمان لە برینەکی دا. دواوە ئەمن رووم لە خوسرەوی کرد و گوتم: شەمچەت پێیە سەیری بکەین بزانی کرمەکان هەڵدەوهرین؟

خوسرەو فەندەکی هەڵکرد و لە برینەکی نزیکی کردەووە. لەنەکاو مەپ ئاوری گرت و دەرهپەری. ئەمن و خوسرەو لە ترسی بابم کە لە پەنجەرە ی را چاوی لێدەکردین، خۆمان بە مەپەرەکا دادا، بەلام بۆمان نەگیرا. لەوکاتەدا لە گەڵ ئەوێ کە بە هەموو تواناوە دەمانههویست مەپەرە بگرین، مەپ رووی لە لای ئاوردوی تەندورێ، لەبەر هەیانێ کرد. تاجی کە بەو وەزە کەیفی بزوت بوو و غاری دا مەپەرەکی. باشبوو مەپەرە کە گەپراوە دەنا ئەگەر ئاوردووە ئاوری گرتبا، تەواوی هۆڵەکان دەسووتان.

دواوە مەپ رووی لە ئێمە کردەووە و لە حەساری دا، ئەمن و خوسرەو و تاژی بە دواي مەپەرەکا دا غارمان دەدا و کەتبووینە سەری. لە ترسی ئاور و ئێمە و تاجی، مەپ رانەدەووەستا و وەک گۆللەپەکی سوور بۆوە ئاوری گرتبوو و بە حەساری دا، هەڵدەهات و بە بای، ئەوێندە دیکە دەگەشاو.

بابم لەبەر پەنجەرە ی پراوەستابوو بە دیتنی ئەو وەزە یە کەخۆی جینیوی دەدا و دەیگوت: کورە بیگرن... کورە... مەهیلن. کورە... بیگرن.

بەو جینیوانە ی بابم دەتگوت تاژی خراپ حاڵی بوو و مەیدانی پراوی وەبیرهاوتۆتەووە و دەتگوت دە تەمال دایەو ئیستا لە کەرویشکییان بەرداوە و بەردەوام سورعەتی خۆی زیاد دەکرد و مەپیش هەر هەڵدەهات. دواي چەند دەوران مەپ رووت بۆوە و هەلپروزا و سووتا و بە عەرزی داکەوت و زۆری نەکیشا منداری بۆوە.

بابم بانگی خوسرهوی کرد و دوو زللهی زۆر پیسی لێدا. خوسرهو سویندی خوارد ئەگەر بێتوو بابم بشیکوژێ تۆلەهی خووی لە تاجی بکاتەوه. روژێک داسی گیاپرینی بە کراوهیی لە سەر ریگای تاژی، بە جوړێک دانا که تاژییه که خووی تێیکوتی. نه‌قشه‌که سهری گرت و داس به سهر لاقی تاژی داکه‌وت و لاقی زۆر پیس بریندار و سه‌قه‌ت بوو. بابم ده‌یزانی کاری خوسره‌وه بانگی کرد و هه‌رحه‌ند هاواری کرد که کاری ئەو نییه، به‌لام فایده‌ی نه‌بوو، لێدانیکی چاکی لێدا.

میهن

ره‌حیمی ئەمیری کورپی عومه‌رخانی ئەمیری ده‌گیرێته‌وه: جارێک ئەمن له‌گه‌ڵ بابم چووین بۆ شاروچه‌کی پیرانشار (خانی). ده‌ره‌جه‌دارێکی ئەرتەشی له‌ پێش ئێمه‌ دانیشته‌ بوو. پێش ئەوه‌ی بگه‌ینه‌ نیو شاری، له‌ به‌رقه‌دی کێویکی به‌ خه‌تی زه‌لام نووسرا‌بوو خودا، شاه، میهن (نیشتمان). له‌وکات دا بارانیکی زۆر باری بوو و سیلاو هات‌بوو و میهنی (نیشتمانی) دادپێ بوو و هه‌ر نه‌یهیشت بوو. بابم رووی ده‌ ده‌ره‌جه‌داره‌که کرد و گوتی قوربان دیوته به‌ خودا و به‌ شا، چیان به‌ سهر میهنی هێناوه. ئەمن زۆر نیگه‌ران بووم و گوتم: بابه‌ ده‌زانی ئەوه قسه‌یه زۆر خه‌تره. بابم گوتی: گۆی مه‌ده‌یه. باش بوو گورهبانه‌که بزه‌یه‌کی هاتی و هیچی نه‌گوت.

مینی بوس

روژیک عومەر خان به تهما ده‌بی پروا بۆ مه‌هاباد. له ریگا توشی خزمیکی ده‌بی به ناوی کاک عه‌لی. کاک عه‌لی ده‌پرسی عومەر خان بۆ کوێ ده‌چی؟ عومەر خان ده‌لی ده‌پۆم بۆ مه‌هاباد. کاک عه‌لی ده‌لی بۆ به سواری مینی‌بوس ناچی؟ عومەر خان ده‌لی: وه‌لامی سواری مینی‌بوس نا‌بم، ده‌لی مانگایه به له‌وه‌ر ده‌را.

(تییینی: ئیستا که عومەر خان سواری مینی‌بوس نا‌بی، با بزانیین به سواری ماتۆرسکلیتی چی به‌سه‌ر دی.)

(ماتۆرسکلیتی)

هاوین داهاات و مه‌دره‌سه ته‌حتیل‌بوو. مسته‌فا کوپی عومەر خان گه‌راوه بۆ ئاواپی و زۆرتر خه‌ریکی ئاوداشتنی باغه‌کان ده‌بوو. روژیک زۆر ماندوو و شه‌که‌ت بوو. بۆ وچانیک چوو مه‌الی. له‌حاستی هه‌ساری گوپی له هه‌لاوگه‌ری بابی بوو که ده‌یگوران: ئه‌و هه‌تیوه له‌ کوێه، ئاخ‌ر نه‌مگوت پی‌بلیین نه‌روا، کارم هه‌یه ده‌بی بچمه ئه‌و به‌قورپی گیراوه!

که‌س مه‌ته‌قی لیوه‌نه‌هاات و ئه‌و به‌ توپه‌یی ده‌هاات و ده‌چوو. مسته‌فا له‌گه‌ڵ براکه‌ی نیوانی زۆر خۆش نه‌بوو و هه‌رچه‌ند پی‌خۆش بوو که بابی له براکه‌ی توپه‌یه، به‌لام زۆر له‌وه‌ ده‌ترسا، که ئه‌و توپه‌یه به‌ لای ئه‌ودا بشکێته‌وه و رقی براکه‌شی پی‌پریژی. بۆیه هه‌رچه‌نێک‌بوو به‌ ترسه‌وه چوو هه‌ساری و سلاوی له‌ بابی کرد. بابی چاویکی لیکرد و به‌ سه‌بری و به‌ لالوتی گوتی: به‌خێرۆه، ئه‌و هه‌تیوه‌ت نه‌دیوه؟ له‌و به‌قورپی گیراوه‌دا هه‌ر ئه‌و ده‌زانی ماتۆری لیخوری، ئه‌ویش ئه‌وه لی‌ره‌نییه.

مسته‌فا گوتی: بابه‌ گیان ئه‌من ده‌ته‌م.

بابی چاویکی به‌ سه‌رتاپای مسته‌فای داخشان. قه‌تی نه‌بیست‌بوو که ئه‌و ماتۆرسکلیتی لیخوری و باوه‌ری نه‌کرد و پی‌وابوو که گوێ زینگاوه‌ته‌وه و دیسان لی‌ی پرسی: ده‌لی ده‌زانی ماتۆری لیخوری؟

مستهفا به راشكاوى ولامى داوه: به لى بابە گيان.
 عومه رخان نه يده ويست بيسه ملينى، به لام كارە كه به عه جه له بوو و ده بوو
 بپروا، بويه گوتى: كه وايه خيرا بابو ليك نان بخو و وه ره بابروين.
 مستهفا به غار چوو و ژوورى، بابوله يه كى ساز كرد. به دل هه ستى به
 خوشحالى ده كرد و به وهى كه كارى بابى راده په راند خه نى ببوو. به خيرا
 سوار بوو و عومه رخان له پاشته ركى دانىشت و دوو ده ستى توند له نيوقه دى
 كورپه كى قايم كرد و وه پيكه وتن. ده رگاي هه سار كراوه و ماتور كه وته سه ر
 ريگايه و مستهفا به ئارامى ريگاي پرى. كاك عومه ر ورده ورده مه ترسى نه ما
 و خوشحال بوو و ته نانه ت خوى سه ركونه ده كرد كه بو ئه و ماوه يه له گه ل
 مستهفا زور توند بووه.

زورى پينه چوو ئه وان گه يشته شوينى مه به ست. چهند سه عاتيك له وى
 مانه وه. دوايه عومه رخان بپياري گه رانه وهى دا و ديسان سواري پاشته ركى
 مستهفا بووه و گه رانه وه. ريگا سه ره و ژيربوو و ماتور ده وري گرتبوو و به
 بيده ننگى و به هه شتاو به ريگايه دا ده خوشى. كاك عومه ر ئه وه ندهى مه تمانه
 به كورپه كى پهيدا كردبوو كه ده ستى له نيو قه دى به ردابوو. له وكاته دا
 مستهفا گوتى: بابە ئيستا ئه من به خلاسى (بو ش) ده پۆم.

بابى پي سه يربوو. گوتى: مستهفا بو ش يانى چى؟
 - چۆن بابە نازانى؟ يانى ماتور له دهندهى دانييه و به خلاسى ده پروا، ئاوا
 بينزىنى هه رئاوى.

بينزين گران بوو و باب له وده ست پتوه گرته، زور خوشحال بوو و گوتى:
 بو مستهفا شتى ئاوا ده بى؟
 - به لى بابە گيان.

- وه لاهى مستهفا ئه و جار ئه من هه ر له گه ل تو سوار ده بم، تازه كارم به
 كاك نيه. ئه دى ئه گه ر ده تزانى بو قه ت ده ننگ نه كردوه؟

مستهفا لهوی که بابی لپی رازی بوو خوشحال و به کهیف بوو و به دهنگیکی سهر گوتی: چووزانم.

- نا، ئه و جار ههر پیکه وه سه فهر ده کهین.

مستهفا سهرمه ست بوو. هه و دای خه یالی پویشته بوو و له بهر خو یه وه له گه ل کاکي ده دوا و ده یگوت ئه وه لیم ده ده ی، بام لیم رازی بن ئه تو ده توانی قسان بکه ی، وه لاهی واینا خو ی، جابزانه چونت تو له ی هه موو ئه و لیدانانه ت لیده که مه وه. له و خه یالانه دا بوو. ماتو پ زیاتر ده وری گرتبوو به بیده نگي وه ک بای سهر سه پ ده خوشی. بایه کی فینکی خوش، سهر و پو ترا کی باب و کو پی فینک ده کرده وه و هه ردوو له فکر و خه یالی خو یان دا، نو قم ببوون. له و کاته دا له نه کاو مسته فا گه یشتنه سهر پیچیکي خیزه لان و له نیوه راستی رینگه که دا، چاوی به خرکه به ردیکي چکوله که وت. له خو را له دل ی چه قی که راست له به رده که ی ده دا. ههر چاوی تیپری، ههر چی کردی نه ی توانی خو ی لا دا و به هه موو قه وه تی خو ی، ته گه ره که ی له به رده که ی دا. یه کنا گا پی شی ماتو پ له عه رزی چه قی و پشته وه ی وه حه وا که وت. باب و کو پ و ماتو پ، ههر یه که به لایه ک دا، به ره و حه وا به رز بو ونه وه. ههر له ئاسمان دا پیچ و کلاوی عومه ر خانی لپی جو ی بو وه و هه ری که بو لایه ک هه لدا شتران. مسته فا و ماتو پ ریش به لایه ک دا وه عه رزی که وتن و رمبه یان له عه رزی هی نا و له تو زو خو ل دا ون بوون. پاش تاو یک، مسته فا شه که ت و که له لا و خو لاوی، له حالیکه که هه موو گیانی دارو شا و کو ترا بوو، هه روا له سه ر عه رزی را، به خیسه له بابی روانی. نیگه ران بوو که بابی هه سته ی و هه موو گه یانی بشکین ی. به لام باب وه زعی ئاوا نه بوو که بتوانی هه سته ی و هه رناله ی ده هات و هه موو گیانی خو لاوی و بریندار ببوو. ئه و جار مسته فا نیگه ران بوو که مه با دا خودای نه خواسته، بابی شتیکي لیها تی. له و کاته دا عومه ر خان هه رچو نیک بوو سهر ی هه لپری و به زه حمه ت هه سته حه وا. چاو یکی له مسته فای کرد. به لاسا

کردنه‌وه، جنيوى پيدا و گوتى: بابه بينزىنى ناوئى، به بوښى (خلاسى) ده‌روم. ته‌وه بوښ بوو هه‌ى له خلاسى... به‌م.

عومه‌رخان هه‌موو گيان كوترا بوو له تاوان هه‌رجاره ده‌ستى بو شووښيكي ده‌برد. به ناره‌ه‌تى ورده‌ورده مى رښه‌ى گرت. جارجار ئاوړى ده‌داوه و له به‌رخويه‌وه لاساى مسته‌فاى ده‌كرده‌وه و ده‌يگوت: به‌خلاسى ده‌روم، هه‌ى له خلاست به‌م.

مسته‌فا نه‌وړا له بابى نيزىك بڼته‌وه و هيچ بلئ، به شه‌كه‌تى و كه‌له‌لا چووه لاي موټورپه‌كه‌ى. روڼ رڅا بوو جئ ده‌ستى ماتوړى خوار ببوو. ويستى هه‌ليكات‌ه‌وه بوئ نه‌كرا به ناچار ورده ورده ره‌كيشى كرد. عومه‌رخان له پيشى ده‌روئى، جارجار ئاوړيكي لڼده‌داوه و هه‌ره‌شه‌ى لڼده‌كرد.

نه تیجه و نه دیده

روژیک، یه کیچ له دوسته کانی عومه رخان که چاوی لای راستی زهده دار بوو و نه دیده دی، له گه ل نه تیجه که ی میوانی ماله عومه رخان بوون. یه کیچ له عومه رخانی پرسى که نه و منداله ی که له گه ل فلان که سه کیته؟ عومه رخان گوته: نه گهر له لای دهستی چه پی دانیشی، نه وه نه تیجه یه و نه گهر له لای راستی دانیشی نه وه نه دیده یه.

نوێژ

له سالى ١٣٦٧ ی هه تاوی، ناوه ندی کومیتە ی شارستانی مه هابادی حیزبی دیموکرات له دو لى شیخان بوو. نه من (قاسم) نه ندامی هه یته تیجرایى بووم. روژی ٢٥ گه لاویژی ١٣٦٣ ریژیم به چه ند هه زار سه رباز و پاسدار له مه هاباد و سه رده شت و پیرانشار و نه غه ده را هیرشیکى به ربلاوی بو ناوچه ی سه رخا خان ده ست پیکرد. هیژی پیشه وا له داوینی بینگوین و قه لاتى شای بو ماوه ی ٣ روژ، ئازایانه به ربه ره کانی کرد. دوایه توانای شه ری جه به یی نه ما و پیشمه رگه ناوچه که یان چۆل کرد. به گیرانه وه ی نه و ناوچه یه مه قه ر دیاری کراو نه ماو و به ناچار پیشمه رگه، دائیم له جه وله دا و هه ر ساتیک له شوینیک بوون.

ئیمه وه ک کومیتە ی شارستان، له وه رزی پاییز دا به ١٥٠ پیشمه رگه وه به ره و مه حال و چۆمی مه جیدخان وه ریکه وتین. شه ویک دره نگ وه خت چووینه نیو ئاوی ده وه شاری و ١٠ تا ١٢ که س میوانی ماله عومه رخان بووین. بوخۆی له مال بوو زۆری ریز لیگرتین و زۆری جه فه نگ لیڤا و ئاوا داستانیکی هه ره تی جه وانی خو گیراوه: ده ولت، عه زیزی حه سه نخالی نارده ده وه شاری تا ببی به مامۆستای قوتا بخانه. هه ر له یه کم دیدار دا زۆرمان خو ش لییهات و به تایبهت نه من و نه و بووین به دوست و دوایه ش خزمیکى ئیمه ی خواست و بووین به خزم. نه و یه کی کورته بالا پان و پۆر بوو. کوته ی و پاتۆلی

ده‌بەر ده‌کرد و ئه‌وه‌نده‌ی دیکه چکۆله ده‌بووه. پێکه‌وه هه‌رچی کاری قۆر بوو، وه‌ک دزی باغان ده‌مانکرد.

له ئاواپی دا کابرایه‌ک هه‌بوو باغی گۆزێی هه‌بوو. داره‌کانی ته‌کانه‌ بوو بو ئه‌وه‌ی گۆزه‌که‌ی لێنه‌دزن و ویشک بێته‌وه، له‌سه‌ربانی هه‌لخست بوون و سه‌گیکی دریشی به‌ نیردیوانی دا برد بووه سه‌ربانی تا که‌س نه‌ویری دزی لێکا. ئه‌من و عه‌زیزیش قه‌رار و ئۆقره‌مان لێهه‌لگیرا بوو که‌ چون خۆ بگه‌یه‌نینه‌ ئه‌و گۆزانه‌. شه‌ویک نه‌مانه‌یشت سه‌گه‌گه‌ هه‌ست بکا و به‌ ماته ماته له سه‌ربانی نیزیک بووینه‌وه. گه‌یشتی نه‌ بن لێوه سوانه، عه‌زیز گوتی: ئه‌من دێمه سه‌ر قه‌لاندۆشت و ورده ورده هه‌لمه‌ینه‌.

عه‌زیز هاته سه‌ر شانم و ورده ورده بلیندم کرد. ده‌ستی نه‌گه‌یشته‌بووه سه‌ر لێوه‌سوانه‌که‌ی که‌ سه‌گ پێی زانی به‌ غاردان شالۆی بو هێنان. ئه‌من خۆم دانواند و سه‌گ بو ئه‌وه له سه‌ربانی را هه‌لنه‌دی‌درێته خوارێ به هه‌موو قه‌وه‌تی خۆی ده‌ست و پاشووه‌کانی له عه‌ززی قایم کرد و له‌سه‌ر لێوه سوانه‌ی خۆی گرته‌وه. ده‌ست پاشوو و کلکی سه‌گ، به‌سه‌ر سه‌ربانی دا خزین و گۆزێکی زۆری به‌رداوه و وه‌خت بوو بو خۆشی به‌سه‌رمان دا هه‌لداشتی. ماوه‌یه‌ک خۆمان هه‌شار دا و دوايه به‌ دزی گه‌پاينه‌وه و زیاتر له ۲۰۰ گۆزمان کۆ کردوه. بو به‌یانی، خاوه‌نی گۆز، هاته لای من بو شکایه‌تی که‌ ئا‌غای ئاواپی بووم و رووی تیکردم و گوتی: ئا‌غا، دێیه‌که‌مان دزی لێهیدا بووه، دز.

ئه‌وه‌شه‌وه‌مان به‌ قسه‌ی خۆش تێپه‌رکرد و دره‌نگ نووستین. به‌یانی شه‌وه‌کی ده‌بوو ئاواپی ده‌وه‌شار به‌ جی بێلین و پێش هه‌وا رووناک بوون خۆ بگه‌یه‌نینه‌ به‌رزایه‌کانی لای کتوی "سولتان". سه‌رخه‌ویکمان شکاند و هه‌ستاین و خۆمان ئاماده کرد که‌ پرۆین. تیرخه‌و نه‌بووین و هه‌موو شه‌که‌ت و ماندوو بووین. عومه‌رخان هه‌ستا که‌ به‌رپیمان بکا. له‌ خودا‌حافیزی دا به

پیکه نینه وه گوتی: خۆزگه م به خۆتان ئیوه ئه وه تان باشه قهت نوێژی به یانیتان ناچی.

نوێژ و روژو

عومه رخانه ئه میری خزمیکی هه بوو هیچکات نوێژی نه ده کرد و روژوی نه ده گرت. روژیک عومه رخان له کۆتایی ره مه زان دا، تووشی شیخ نه جمه دین ده بی. شیخ له عومه رخان ده پرسى: ئه ری ئه وه خزمهت له گه ل ره مه زانی ئه وه سال چۆنه؟

عومه ر خان ده لى: وه لا هه ر له ئاست نوێژ کردن دا پشتی شکاوه ده نا بو روژو خواردن، ده لى سه گی هاره.

هه ی له بهر راوی سبه ینى

زستان بوو، سو فى مه جیدى ئاوا یی "یا لاه" له گیانه لایه دا بووه و به لۆکه ی لیویان ته ر ده کرد و مه لایه کیش خه ریک بوو یاسینی له سه ر ده خویند. له و کاته دا عومه رخان دیته ژور و ده لى بستیک به فر باریوه. سو فى مه جید سه ر هه ل دینى و ده لى: ئای له بهر راوی سبه ینى.

سو فى مه جید چاک ده بیته وه و ئه و جار له هاوینى دا نه خو ش ده که وى و مه لای بانگ ده که ن تا یاسینی له سه ر بخوینى. عومه رخان له وى ده بی و به چه ند که سان ده لى که له پيشخانه ی لاقیان بته کینن و ته په ته پى بکه ن. سو فى مه جید که گو یی لی ده بی وه ده زانى که ئه وه ده چن بو راوی و ده لى: هه ی له بهر راوی سبه ینى.

هه‌رشته

جارێک شیخ به‌دره و هه‌سه‌ن ئاغا و بیژهن خان میوانی عومه‌رخان ده‌بن. له‌ ده‌رکه‌ی که ده‌یان‌ه‌وێ وه‌ژوور که‌ون شیخ به‌دره که له‌ پیش عومه‌رخان بووه ده‌لێ عومه‌رخان بۆ نه‌هاری چت هه‌یه؟ عومه‌رخانیش له‌سه‌ر شانی شیخ به‌دره را، ده‌ستی بۆ سه‌ر شانی هه‌مووان درێژ ده‌کا و ده‌لێ: هه‌رررررشته‌مان هه‌یه.

هه‌ره‌سی باغی

ئاشانیه‌کی عومه‌رخان له‌ ده‌وه‌شاری، له‌ باغی خه‌ریکی هه‌رس کردنی داران بوو. ئه‌ویش له‌ ماله‌ عومه‌رخانی چێشتی بۆ ساز ده‌که‌ن و چه‌ند جاری بانگ ده‌که‌ن که بێ نانه‌که‌ سارد ده‌بیته‌وه. به‌لام ئه‌و هه‌ر له‌ کاره‌که‌ی به‌رده‌وام ده‌بێ. عومه‌رخانیش زۆری برسی ده‌بێ و تاقه‌تی نامیانی و توپه‌ ده‌بێ و ده‌لێ: به‌و ته‌ره‌سه‌ی بلین به‌س هه‌ره‌س بکا نانه‌که‌ سارد ده‌بیته‌وه.

هۆره

زستانێکی سارد و سه‌خت و به‌فر له‌ ملان بوو. سوتنه‌مەنی وه‌چه‌نگ نه‌ده‌که‌وت و بێنزی زۆر گران بوو. رۆژێک عومه‌رخان و ره‌حمانی کوپری ده‌یان‌ه‌وی بچن بۆ بۆکان. له‌ دور بێنزی‌یان لێده‌برێ و له‌و سه‌رما و به‌فره‌دا ده‌می‌ننه‌وه. ئاوایه‌ک له‌ نیزیکیان بووه و عومه‌رخان به‌ تێرادیوی به‌ ره‌حمانی کوپری ده‌لێ، بچووه‌ لای کاک محه‌مه‌د و بلی که‌ بابم ناردووێ که به‌قیمه‌ت بێ یان به‌ قه‌رز ۲۰ لیترمان بێنزی بدات. محه‌مه‌د ساحه‌بی سه‌یاره و ته‌راکتۆر بوو و بێنزی هه‌بوو. ره‌حمان ده‌چته‌ ماله‌ کاک محه‌مه‌د و داوای عومه‌رخانی پێداه‌گه‌یه‌نی. کاک محه‌مه‌د له‌ ولام دا ده‌لێ، ره‌حمان گێان ئه‌گه‌ر بلیم نه‌مه، هه‌مه‌ به‌لام رامگرتوو و بۆخۆم پێویستمه‌ و ئیستا ئه‌گه‌ر دوکتور قاسملوو بلی قه‌تره‌یه‌کم ده‌یه‌ ده‌چاوی ده‌که‌م تا چاک بیته‌وه،

نایده می و بوخۆم راگرتووه. رهحمان زۆری پیناخۆش دهبی و دهچتهوه و ئه و
ولامه ی بو بابی دهگیریتتهوه. عومهرخان دهلی هه روا. رهحمان دهلی ئه رپوه لا
وايگوت. عومهرخان دهلی که وایه برۆ بابروینهوه بو مالی و به پینان به ره و
ده وه شار وه پریده کهن و سه یاره ی له وی به جیدیلن.

وهرز گوردرا و بو سالی داهاتوو له بهر گرانی سووته مه نی، عومهرخان
بریری دا باغی قه یسییه که ی ده ربینی و بیفرۆشی و ئاوردووی زستان دابین
بکا. کاک محهممه د پینزانی و روژیک ده چته ده وه شار و دوا ی ماوه یه ک
مانه وه و نان خواردن روو له عومهرخان ده کا و ده لی، ده زانی بو هاتووم.
عومهرخانیش ده لی ناوه لا. کاک محهممه د ده لی بیستوومه باغه قه یسیکه ت
ده ریناوه و ده یفرۆشی و ئیستاش ئیمه دۆستین و سه رمایه و ده بی یان به
قیمه ت یان به هیمه ت چه ند دارم بده یه ی. عومهرخانیش ئه وی له بیر بوو
که سالی رابردوو بینزینی نه داوه تی و ده لی، وه لا کاک محهممه د ئه من ئه گهر
بلیم نیمه، هه مه و هه موو داره قه یسییه کانم ده ریناوه و ده یانفرۆشم و به
خودای به هیمه تیش ده یانبه خشم، به لام به زاتی ئه و خودایه ی ئیستا ئه گهر
دوکتور قاسملوو بی و بلی له و داره قه یسیانه هوره یه کم ده یه ده قونی کاک
محهممه دی ده برم، هیستا نایده می. چوون ئه تو ئه وه ت له بیر چووته وه ئه من
له و وه زعه سارد و سه رما و سه خته دا که لیمان قه ومابوو کوپه که مم نارد لات
به لام بینزینت نه دایه. ئاخو ئه وه له کنه خو ئیمه دۆستین.

هیلکه

کوردستان له گه مارۆی ریژیم دابوو. شت وه چه نگ نه ده که وت و گرانی
بوو. له وکاته دا یه کی له ئاغا یانی ناوچه له گه ل چه ند که سان بو نه هار میوانی
عومهرخان ده بن. عومهرخان زۆریان به خیر هاتن ده کا و دوا یه هه لده ستی
وه ده ر ده که وی. که ده گهریتته وه ئاغا ده لی: عومهرخان ئیمه میوان نیین و

زه‌حمه‌تی ناوۆ و شتی زۆر ساز مه‌که‌ن هه‌ر ناڤێکی هاکه‌زایی و ده‌ستور
به‌فه‌موون مریشکێکی سوورکه‌نه‌وه و بۆمان له‌بن پلاوی بنێن، به‌سه.
عومه‌رخانی‌ش ده‌لۆ: کۆره‌ مریشکی چی و پلاوی چی، ئه‌وه ته‌واوی ئه‌و
دییه‌ی گه‌رام هیلکه‌م وه‌چه‌نگ نه‌که‌وت.

وای له تۆش

جاریک عومه‌رخان نێره‌قازیکی قه‌له‌وی جیا کرده‌وه تا له‌ روژێکی ساردی
پاییزی دا، به‌ بێ میوان له‌ گه‌ل ماله‌ و مندالی بیخۆن. روژێک که‌ هیچ میوانیان
نه‌بوو، قازه‌که‌یان گرت و کوژتیانه‌وه و وه‌سه‌ریان نا. خواردن ئاماده‌ بوو و
سفره‌ی راخرا. هێشتا تییان نه‌کرد بوو، میوانێک وه‌ژور که‌وت. چار نه‌بوو
به‌شی ئه‌ویش تێده‌کرا. هه‌وه‌ل پارو، میوانێکی دیکه‌ش وه‌ژور که‌وت. میوانی
یه‌که‌م زانی که‌ عومه‌رخان به‌ هاتنی ئه‌و که‌سه‌ توو‌په‌یه‌، له‌به‌رخۆیه‌وه‌ گوتی
"عومه‌رخان وای له‌وه‌ی". عومه‌رخانی‌ش چاویکی لێکرد و گوتی: "وای له‌
تۆش".

وه‌شاخی که‌وتوون

کۆره‌کانی عومه‌رخانی زۆریان ببوونه‌ پێشمه‌رگه‌. کۆرپێکی به‌ ناوی
مه‌هممه‌د له‌ سه‌ر دارێ را به‌ربوووه‌ و وه‌زعی تێک چوو بوو و قسه‌ی چاکی
بۆ نه‌ده‌کرا. مه‌سه‌له‌ن به‌ مام حه‌یده‌ری ده‌گوت مام هه‌ی هه‌ی. عومه‌رخان
زۆری ئاگا لیبوو و پێی راده‌گه‌یشت و زۆریشی خۆش ده‌ویست. جاریکی
ده‌بیاته‌ تاران بۆ لای دوکتوری. دوکتور بۆ ئه‌وه‌ پێشینه‌ مه‌هممه‌د بزانی، له‌
عومه‌رخان ده‌پرسی که‌ چه‌ند مندالی هه‌یه‌ و ئایا که‌سی دیکه‌یان هه‌یه‌ وه‌ک
مه‌هممه‌د بێ؟

عومه رختیس ده لئ: قوربان ئه وه له هه مووان باشتړه، ئه وه ئه وى هه ره ساغيانه، ئه وانى ديكه هه موو شيت بوون و وه شاخى كه وتوون و بوونه پيشمه رگه.

ويشكه بېرؤ

عومه رخان ويشكه بېرؤ ليدئ و ئه ویش شيخيكي ناسياوى خوئ پي ده لئ: عومه رخان بو ئه وهى چاك بيوه ده بي به دواى كاريكي دا پرؤيى و بليى: سه لام و عه ليك قوونى كه ري، ويشكه بېرؤم ليته له وري. عومه رخانيش يه كجى رووى تيده كا و ده لئ: سه لام و عه ليك قوونى كه ري، ويشكه بېرؤم ليته له وري.

يا شيخ

عومه رخان و دوسته كانى زستانان ليك كو ده بوونه وه و خوئيان ساز ده كرد و ده چوون بو راوي. جاريك به فريكي زور بارى بوو، هه موويان له ماله عومه رخان كو بوونه وه و به سوارى ئه سپان روشتن بو راوي. يه كييك له راوچيه كان شيخيك بوو كه يه كى شيرين گوړوئ و قه له وى بو شناغى به خووه بوو و له گه ل عومه رخان زور دوست بوون و جه فه نغيان هه بوو. له كاتى راوي دا كه ده ته مالى كه رويشكى دا بوون، يه كييك له راچيه كان ئه سپه كه ي سه رسمى دا و هه تله بوو و وه خت بووه له هه ورازىكي هه لديرئ. راوچيه كان هه موو هاواريان كرد، يان شيخي بورهان يا حه زره تى غه وس و دوعايان كرد كه بپاريترئ و هه لنديردري. عومه رخانيش هاوارئ كرد و گوته ئه ري جه ماعت، ئه نگو بو هاواري ئه م و ئه و ده كه ن؟ ئه ري كه سى ديكه نيه كه هاواري بكه ن؟ ئه ویش ده لين قوربان ئاخر خو له شيخي بورهان و حه زره تى غه وس گه وهره تر نيه؟ عومه ر خان ده لئ: كوپه ئه وه نيه شيخي كمان له گه له به قه را كاريكي ده بي و ئه و ليړه راوه ستاوه بو هاواري ئه و ناكه ن.

